

GYERMEKSZÍNPAD

A FUREANGOS
CSECSEMŐ

ÉS
MÁS SZÍNDARABOK

A FURFANGOS CSECSEMŐ

ÉS MÁS SZÍNDARABOK

Gyűjteményünk ezúttal főleg humoros írásokat tartalmaz. A mesejáték utcai ruhában is előadható, a mai diáktörténetben mesebeli tündér szerepel, a címadó Furfangos csecsemő pedig egyenesen mitológiai környezetben mókázik. A szerzők ezúttal is ügyeltek arra, hogy színdarabjaik kicsiny, kevés felkészültséggel rendelkező színpadokon is előadhatók legyenek. A Vidám vásár című összeállítás pedig akár egy majális alkalmával, a szabad téren is eljátszható. Természetesen a „tehetősebb” csoportok bátran követhetik Köpeczi Bócz István díszlet- és kosztümterveinek előírásait, a Rendezői Tanácsokban azonban egyszerűbb megoldásokat is találunk.

MÓRA FERENC
KÖNYVKIADÓ

A GYERMEKSZÍNPAD

egy-egy kötetével az iskolák színjátszó csoportjainak kívánunk segítséget nyújtani. Arra törekszünk, hogy mesejáték, reális történet, humoros jelenet éppúgy megtalálható legyen ezekben a gyűjteményekben, mint ünnepi alkalmakra írott színdarab.

Főképpen rövid jeleneteket közlünk. Az egész estét betöltő színművek előadása nagy terheket ró a gyerekekre, a pedagógusokra, sőt a szülői munkaközösségre is. E rövid játékok kevés eszközzel, könnyen, mégis látványosan előadhatók; a gyerekek legnagyobb gondja ezúttal a színvonalas játék.

A rendezői tanácsok a legegyszerűbb és legolcsóbb megoldást sugallják, a „módosabb” csoportok azonban követhetik a gazdagabb jelmez- és díszletterveket.

Kérésünk: a pedagógusok és a szülői munkaközösségek tagjai minél nagyobb számban írják meg szerkesztőségünknek bírálatukat, tanácsaikat, észrevételeiket.

MÓRA FERENC
KÖNYVKIADÓ

GYERMEKSZÍNPAD

A FURFANGOS
CSECSEMŐ
ÉS MÁS SZÍNDARABOK

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1960

A rendezői tanácsokat összeállította

CSUTORÁS MÁRTA

*

K. BÓCZ ISTVÁN

díszlet- és jelmezterveivel

GYERMEKSZÍNPAD

Szerkeszti: RÓNASZEGI MIKLÓS

60.3885/2 - Zrínyi Nyomda, Budapest

A kiadásért felel a Móra Ferenc Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós, Képszerkesztő: Szántó Tibor

Műszaki szerkesztő: Kerbolt Béla. Műszaki vezető: Gortvai Tivadar

8000 példány, 7,25 (A/5) ív, MSZ 5601-54.

CSETÉNYI ANIKÓ

VARÁZSITAL

Vidám mesejáték

SZEREPLŐK :

KAJETÁN, király

BIBIÁNA, királyné

CSIBE, királykisasszony

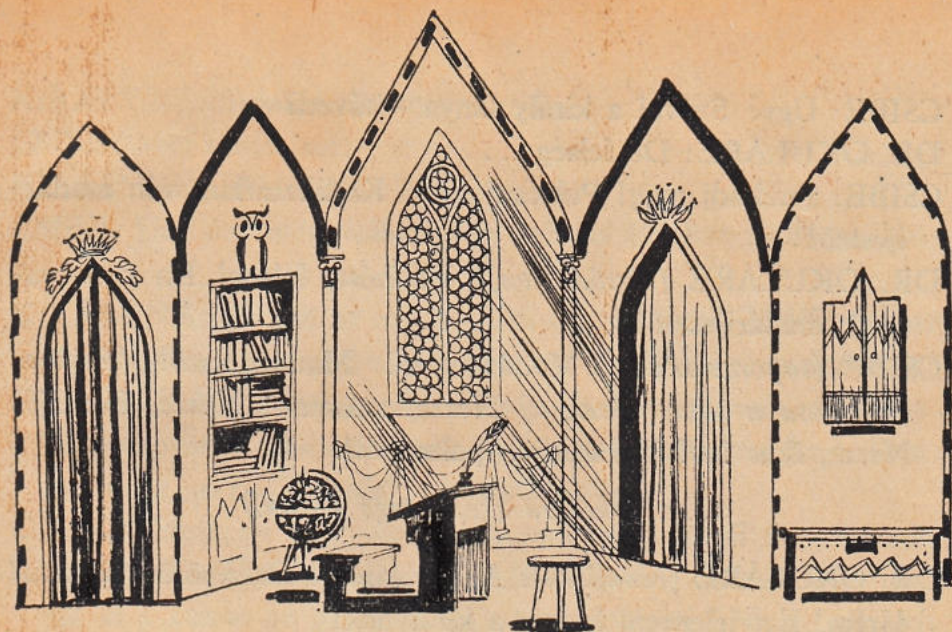
JÓZSI, vándordiák

DR. OKULÁRÉ, a királykisasszony tanára

HAPTÁK, generális

KALÁRI, szobalány

MIHÁLY, hajdú

Szín: Csibe királykisasszony tanulószobája. Dr. Okuláré könyvvel a kezében az íróasztal körül szalad Csibe után.

DR. OKULÁRÉ: Csak még egy mondatot! Esedezem, felség!

CSIBE: Nem, nem és nem!

DR. OKULÁRÉ: Legalább az ikes igéket!

CSIBE: Mondtam már, hogy nem! Menjen a pokolba!

DR. OKULÁRÉ: Legmélyebb hódolattal teljesíteném a kívánságát, felség, de nem áll módomban. Ófelsége, a király azt parancsolta, hogy mindennap végezzünk el egy leckét a könyvből.

CSIBE: Ófelsége a király, parancsoljon a hétszázhetvenhétézer alattvalójának! Az én szobámban én parancsolok!

DR. OKULÁRÉ: Felség, kötelességemnek érzem figyelmeztetni, hogy tévedni kegyeskedik. Felsőged jószágos édesatyja jelenleg az ország koronás uralkodója mind a palotán kívül, mind pedig annak falain belül.

CSIBE: Úgy? Szóval a király lánya – téved?

DR. OKULÁRÉ: De felség...

CSIBE: Pukkadj meg! Pukkadj meg! Kiállhatatlan, vén madárijesztő!

DR. OKULÁRÉ (*sértődötten*): Elnézést, felség! Én nem vagyok madárijesztő!

CSIBE (*toporzékolva*): Madárijesztő! Madárijesztő! (*Fejébe vagdossa a tankönyveket.*) Nesze, számtan! Nesze, földrajz! Nesze, ikes ige! Takarodj a palotából!

(*Dr. Okuláré szemüvege leesik.*)

DR. OKULÁRÉ (*rémülten*): Az okulárém! Összetört az okulárém! Ezt jelenteni fogom a királynak!

CSIBE: Csak jelentsd, vén tintamalac! Én meg a mamámnak fogom jelenteni, hogy engem mindenki bánt. Hiii! (*Visit.*)

DR. OKULÁRÉ (*riadtan*): De felség, hiszen épp ellenkezőleg. Felséged sértegetett engem. Sőt tetteleg is bántalmazott. Fejemhez vagdosta a tanszereit. Még az okulárém is leesett. Kegyeskedjék csak visszaemlékezni.

CSIBE (*sikít*): Hiii! Hiii!

KIRÁLYNÉ (*kétségbeesetten berohan*): Segítség! Segítség! Gyilkolják a kislányomat!

(*Csibe még erősebben visit, a földre veti magát, rúgkapál.*)

A KIRÁLYNÉ (*Dr. Okuláréhoz*): Szerencsétlen! Mire vetemedtél? Ezért a fejeddel fizetsz.

DR. OKULÁRÉ: Felséges asszonyom, én egy ujjal sem nyúltam Csibe királykisasszonyhoz – ezt ő maga is tanúsíthatja. Mindössze a mai leckét szerettem volna elvégezni.

CSIBE: Mindössze? Mindössze? Mama, számtant tanított nekem!

KIRÁLYNÉ: Számtant? Szörnyűség!

CSIBE: Meg földrajzot!

KIRÁLYNÉ: Földrajzot? Borzalom!

CSIBE: Utoljára meg valami ikes igékkel kezdett gyötörni, brühühü!

KIRÁLYNÉ: Megáll az eszem. (*Dr. Okuláréhoz.*) Miféle gonosz varázsigékkel zaklatod a kislányomat? Az én kis szememfényét?

DR. OKULÁRÉ: Felséges úrnöm – az ikes ige nem varázsigé. Nap nap után találkozhatunk vele a helyes magyar beszédben: úgy mint „eszik”, „iszik”, „alszik” satöbbi.

CSIBE: Mama, ne higgy neki! Szó sem volt evésről meg ivásról!

KIRÁLYNÉ (*Dr. Okuláréhoz*): Hallod? Vén csaló! Hogy nem sül ki a szeme az ilyennek. (*Csibét dédelgeti.*) No ne sírj, kis Csibém! Cucimuci! Majd hozunk neked új tanárt – olyan lesz, mint a gyöngy.

CSIBE (*visitva*): Nem kell új tanár!

KIRÁLYNÉ: Kenyérre lehet majd kenni.

CSIBE: Nem kell új tanár!

KIRÁLYNÉ: Te fogod őt tanítani.

CSIBE: Nem kell új tanár!

DR. OKULÁRÉ: Felséges asszonyom – akkor énreám nincs is már szükség. Kegyes engedelmével eltávoznék.

KIRÁLYNÉ: Úgy? Csakhogy az nem lesz olyan könnyű. A lányoméért lakolni fogsz. Odanézz – egész magán kívül van szegényke.

(Csibe a földön fekvve rugdalózik és sír.)

DR. OKULÁRÉ: Kegyelem, felség! Gyermekeim vannak.

KIRÁLYNÉ (*toppant*): Nincs kegyelem! Hajdú!

MIHÁLY (*jön*): Igenis.

KIRÁLYNÉ: Vezesd dr. Okulárét a dutyiba!

MIHÁLY: Uramfia! Ezt a jóságos embert? Hiszen ez a légynek sem vétett.

DR. OKULÁRÉ: Az a baj fiam... (A királynéhez.) Rendben van, felséges asszonyom. Dutyiba csukhatsz, fejemet veheted, de tudd meg – én voltam az utolsó bolond, aki a lányod tanítását elvállalta. Mert akivel még én sem bírok, annak hét mér-földre elkerülnek a tanárok a háza táját. Úgy bizony. (A bajdúval el.)

KIRÁLYNÉ (egy karszékebe roskad): Jaj, az idegeim! (Idegcsilapítót vesz be.) Istenem, hogy az apád nem tud egy valamire való tanárt szerezni.

CSIBE: Nem kell valamire való tanár!

KIRÁLYNÉ: Csak ne sírj már! (Kiabál.) Kalári!

(Kalári jön.)

KIRÁLYNÉ: Kalári, fiam, fektesd ágyba a hercegnőt.

KALÁRI: Mi az, már megint bomlik?

KIRÁLYNÉ: Micsoda hang ez, hogy bomlik? Csibe királykisasszony beteg. Felizgatták szegényt.

KALÁRI: A mi falunkban egy rocska hideg vízzel gyógyítják az ilyen betegséget.

KIRÁLYNÉ: Nem vagyok rá kíváncsi. Hol van Kajetán király?

KALÁRI: Uralkodik, felséges asszonyom.

KIRÁLYNÉ: Persze, annak is minden előbbre való, mint a családja. Kerítsd elő, Kalári! A hercegnőt pedig fektesd a selyemnyoszolyára. De ügyelj, nehogy ráncot vessen a takarója!

KALÁRI: Jó. No hát akkor jöjjön, felség. (Fel akarja emelni Csibét.)

CSIBE (*karmolássza*): Nem fekszem le! Hagyjatok békén! Meg akarok halni!

KALÁRI (*lefogja, a bóna alatt cipeli*): Hallja, nekem ne komédiázzék a felséges kisasszony – én nem vagyok az Okuláré doktor! (*Kiviszi.*)

KIRÁLYNÉ (*kimerülten*): Jaj! (*Bevesz még egy idegcsillapítót.*)
Hát ezt nem lehet sokáig kibírni.

KIRÁLY (*jön*): No, mi baj van már megint?

KIRÁLYNÉ: Édes fiam, te tökéletesen elhanyagolod a gyerekek nevelését.

KIRÁLY: No de Bibiána! Hogy mondhatasz ilyet, Bibikém?

KIRÁLYNÉ: Kajetán, ha te állandóan a szavamba vágsz, akkor képtelenség beszélgetni.

KIRÁLY: Hallgatok, szívem.

KIRÁLYNÉ: Hát tudd meg, kérlek szépen, hogy ma éppen a százhetvenedik nevelőt csaptam el Csibe mellől.

KIRÁLY: Lehetetlen! Dr. Okulárét? Hisz az rendkívül tudós férfiú! Ki hitte volna?

KIRÁLYNÉ: Kajetán, te csak csodálkozol, és a szádat tátod, ahelyett hogy megfelelő új tanárról gondoskodnál.

KIRÁLY: Azt már nem! Én nem fogok megint pironkodni amiatt a rosszposztó miatt. Százhetven nevelőt elmart maga mellől – nem hozatok százhetvenegyediket. Vannak nevelhetetlen gyerekek.

KIRÁLYNÉ: De nem a király lánya.

KIRÁLY: Akkor miért nem neveled magad?

KIRÁLYNÉ: Te vagy az apja!

KIRÁLY: Te vagy az anyja!

KIRÁLYNÉ: Te vagy a király!

KIRÁLY: Te vagy a királyné!

KIRÁLYNÉ: Az igaz, de te nem király vagy, hanem egy pipogya fráter!

KIRÁLY: Mit mondtál, asszony?

KIRÁLYNÉ: Pipogya fráter!!

KIRÁLY: No jó. Hát majd megmutatom én, ki az úr a háznál. Fékomadta, teremtette! Olyan szigorú nevelőt hozatok, hogy nagymama korában is megemlegeti az a kölyök. Akkor aztán csönd lesz.

KIRÁLYNÉ (*ijedten*): De Kajetán, édes mókuskám, azért nem kell *annyira* szigorú nevelő. Kajetán, szívem! Te is tudod, hogy a Csibe milyen érzékeny.

KIRÁLY: Csönd! Tudom, amit tudok, azt csinállok, amit akarok. Teringettét! Hajdú!

MIHÁLY (*belép*): Parancsoljon, felség!

KIRÁLY: Azonnal kéretem Hapták generálist! (*Hajdú el.*)

KIRÁLYNÉ (*sír*): Lefejeztetem azt a semmirekellőt, le én.

KIRÁLY: Kicsodát?

KIRÁLYNÉ: Dr. Okulárét.

KIRÁLY: Bánom is én, fejeztesd le. De Csibe nevelője a retenthetetlen Hapták generális lesz, és pontum!

HAPTÁK (*katonás léptekkel jön, feszés vigyázzba vágja magát, szalutál*): Hapták!

KIRÁLYNÉ (*mézédesen*): Drága jó generális! Ön az egyetlen reménységünk. Ugye nem hagy cserben minket?

HAPTÁK (*szalutál*): Életem és vérem a királyi páré!

KIRÁLY: Mondd csak, derék fővezérem, elindultak-e már a katonák Cibákország felé?

HAPTÁK (*szalutál*): Hapták! jelentem alássan, hogy a hadsereg indulásra készen áll, és ha parancsolod, ebben a minutumban el is indul. Kő kövön nem marad a cibákok földjén.

- KIRÁLY: Mást gondoltam, kedves Hapták. Hagyjuk békén egyelőre a cibákokat.
- HAPTÁK (*szalutál*): Hapták! Ha parancsolod, a hajuk szála sem fog meggörbülni.
- KIRÁLY: Nem is kell. Csak maradjatok szépen itthon. Az én házam táján nagyobb szükség van rád.
- HAPTÁK (*szalutál*): Hapták! Ha belzavargásoktól tartasz, uram király, csak szólj egy szót, úgy lekaszabolom az ellenségeidet, mint a pelyvát.
- KIRÁLY: Most arra nincs szükség. Egyelőre csend van, rend van és béke. (*Lekopogja.*) Mást kérnék tőled.
- HAPTÁK (*szalutál*): Hapták!
- KIRÁLY: Valakit meg kéne reguláznod.
- HAPTÁK (*szalutál*): Hapták!
- KIRÁLY: Egy fehérszemélyt.
- HAPTÁK (*szalutál*): Hapták!
- KIRÁLY: Te leszel a lányom nevelője.
- HAPTÁK: Hap-hap-hap-hapci!
- KIRÁLY: Mi van veled, hű generálisom? Talán nem tetszik az ajánlatom?
- HAPTÁK: Uram és királyom, életem-halálom kezedbe ajánlom, de a lányod nevelését én bizony el nem vállalom, ha kerékbe törsz, akkor sem.
- KIRÁLY: Hogyhogy?
- HAPTÁK: Gyenge legény vagyok én ahhoz, felség.
- KIRÁLYNÉ (*gúnyosan*): A rettenthetetlen Hapták generális gyenge? No ez újdonság.
- HAPTÁK: Felséges asszonyom, parancsold meg, hogy gurigázzak malomkövekkel, és megteszem! Parancsold meg, hogy álljak ki egymagam egy hadsereg ellen, és megteszem. De Csibe királykisasszonytól kíméld meg az én becsületes fejem.

KIRÁLY (*nagyot sóhajt*): Hát jó. Ha nem akarod, nem erőltetek. Elmehetsz, fiam, a cibákok ellen háborúzni.

HAPTÁK (*boldogan fellelegzik, szalutál*): Hapták! (*Katonás léptekkel el.*)

KIRÁLYNÉ: No tessék. Ez mindenesetre jellemző volt rád, Kajetán.

KIRÁLY: Ugyan eredj. Hiszen te tiltakoztál a legjobban Hapták generális ellen.

KIRÁLYNÉ: Az más. Én azt mondtam, hogy meg se hívjuk. De eltérni, hogy egy rongyos katona visszautasítson!

KIRÁLY: Hapták generális a legjobb katonám.

KIRÁLYNÉ: Rendben van, Kajetán. Én már nem törődöm semmivel. Csináld, ahogy akarod; nem kell tanár Csibének – felőlem lépjen a trónra olyan bután, akár az apja. (*El akar menni.*)

KIRÁLY: De Bibiána! Te jó ég, ezt nem lehet kibírni! Bibikém! Hát mondd meg, mit csináljak?

KIRÁLYNÉ: Hogy mit, édes fiam? Ezt előbb is megkérdezhetted volna. Tűzz ki mesébe illő jutalmat annak, aki Csibét megtanítja a szükséges ismeretekre, no meg a jó modorra.

KIRÁLY: Jutalom? Nem rossz ötlet! De hátha a százhetvenegyedik tanár is pórul jár vele?

KIRÁLYNÉ: Lárifári! Ha pórul jár, a fejével fizet.

KIRÁLY: Jól van. Majd közzéteszem a lapokban. (*Magában.*) Jancsilka legyen, ha egy árva jelentkező is akad. Bár ki tudja? Több mesében olvastam, hogy a királyoknak szerencsájük van a hirdetésekkel. (*El.*)

KIRÁLYNÉ (*utánanéz*): Mi lenne szegényből az én tanácsaim nélkül? (*El.*)

(*Kalári bejön, tollseprűvel kezdi törölgetni a bútorokat. Mihály megáll az ajtóban, pipál.*)

KALÁRI: No hallja, Mihály, szép kis familia ez.

MIHÁLY: Az ám. Az elébb is hallottam, hogy a felséges asszony úgy rágta a felség fülét, hogy hozasson tanárt a kisasszonynak, de úgy rágta, hogy bizonyisten majdnem beszegődtem magam, csakhogy hallgasson mán el.

KALÁRI: Elment a jó dolga, Mihály?

MIHÁLY: Azt hiszi, nem fogadnának fel? Nem számít ammar nekik, hogy nem vagyok akkora tudós, mint a szegény Okuláré doktor. Elfogadnák ezek még a pokolbéli ördögöt magát is.

KALÁRI: Igenám, ha jönne. Csakhogy az ördögnek több esze van. Nem jön az ide.

MIHÁLY: Nem jön ide senki. De hát lehet csodálni? Siralmas dolog az, mikor a királykisasszony a bolondját járja.

JÓZSI (*megjelenik az ajtóban*): Aztán mondja csak, urambátyám, gyakran járja a bolondját a királykisasszony?

MIHÁLY: Nicsak, öcsém! Őfelségéig szaladnál? Nem tudod, hogy ez a király palotája?

JÓZSI: Már hogyan tudnám, mikor egyenest oda tartok?

MIHÁLY: Oszt mi dolgod van őfelségével? Nem kíváncsiságból kérdelem, csak merthogy éppen az imént bosszantotta fel a felesége – ilyenkor nem jó a szeme elé kerülni.

JÓZSI: Hát tudja, én olvastam a hirdetést, aztán gondoltam, hogy szerencsét próbálok magam is a királykisasszonynál.

KALÁRI: No hát akkor forduljon vissza, lelkem, amíg nem késő.

JÓZSI: Miért forduljak vissza? Talán nem szép a királykisasszony?

KALÁRI: Szépnek szép, csakhogy nem leány az, de valóságos sárkánykígyó.

MIHÁLY: Abbizony. A minap is úgy képen teremtett a legyező-jével, hogy a szökőkútba repült a csákmóm.

KALÁRI: Rám meg a tíz körmével gyütt, mint valami macska. No de én nem sokat kukoricáztam vele, becipeltem a szobájába, rázártam az ajtót, oszt otthagytam. Dunnát, párnát, mindent összeszagatott mérgében. Söpörgettem a sok tolat.

JÓZSI: Márpedig én a feltett szándékomtól el nem állok. Hiszen még a verebek is kikacagnának, ha megtudnák, hogy elszaladtam egy lánytól. Azért, bátyám, ha kegyelmed a király hajdúja, csak vezessen elébe.

MIHÁLY: Ahol jön őfelsége, beszélj vele, ha akarsz.

KIRÁLY: Nonono. Mi van itt? Ki ez a fiú, Mihály?

MIHÁLY: Egy bolond, felség! (El.)

JÓZSI: Adjisten jónapot, felséges királyom!

KIRÁLY: Fogadjisten! Mi járatban vagy?

JÓZSI: Felséges királyom, egy életem, egy halálom – elhatároztam, hogy felcsapok Csibe királykisasszony nevelőjének.

KIRÁLY (félre): Csakugyan bolond. (Józsihoz.) Hogy hívnak, fiam?

JÓZSI: Daru Józsi a becsületes nevem. Szegény vándordíák vagyok, akinek kebelén kenyere, hátán háza.

KIRÁLY: No hát idehallgass, fiam Józsi. Szép szál legény vagy, a képed is olyan becsületesforma; hát csak annyit mondok neked – szedd a sátorfádat, és úgy tűnj el, mintha soha itt sem lettél volna. Fiatal vagy te még a halálra.

JÓZSI: Nem is akarok én meghalni, uram király. Majd csak úgy hatvan-hetven év múlva.

KIRÁLY: Azt elhiszem, de ha Csibe lányom nem javul meg a kezéd alatt – márpedig az kizárt dolog, hogy megjavuljon –, a vár fokára tüzetem fel a fejedet!

JÓZSI: Ráérünk később is gondolkozni azon, felség. Egyelőn lássuk a tanítványt.

KIRÁLY: Hát nem bánom. Én figyelmeztettelek! Kalári!

KALÁRI: Parancsoljon, felség.

KIRÁLY: Hívd elő Csibe hercegnőt.

KALÁRI: Felség, a királyasszony öfelsége ágyba fektette a hercegnőt, mert hát (*kissé gúnyosan*) – beteg szegényke.

KIRÁLY: Teringettét! Nem beteg az, csak hisztizik. Küldd ide azonnal.

KALÁRI: Igenis, felség! (*Sajnálkozó pillantást vet Józsi-ra, majd el.*)

KIRÁLY (*dobogva*): A feleségem kényeztette el. Mindig mondtam, hogy így nem lehet gyereket nevelni.

CSIBE (*durcásan, kisírt szemmel jön*): Mi kell?

KIRÁLY: Nézd csak, Csibe, megérkezett Józsi, az új tanár úr. Viselkedjél nála tisztességesen, fogadj szót neki.

CSIBE (*végigméri*): Ennek? Hiszen ennek még tejfeles a szája! Jó, hogy nem pólyásbabát hoztok a nyakamra.

KIRÁLY (*Józsihoz*): No, fiam, mit mondtam? Még nem késő – még meggondolhatod magad.

JÓZSI: Már meggondoltam, felség. Maradok.

KIRÁLY: No, úgy is jó. Hát akkor magatokra hagylak benneket. (*El.*)

(*Csibe leül, Józsinak háttal, összefonja a kezét.*)

JÓZSI: Felség!

(*Csibe lepittyeszi a száját, nem szól.*)

JÓZSI: Felség!

(*Csibe még durcásabban hallgat.*)

JÓZSI: Csibe!

CSIBE: Neked én nem vagyok Csibe, szemtelen!

JÓZSI: No, csakhogy megszólalt. Már azt gondoltam, megné-
mult az ijedtségtől, hogy ilyen szigorú tanárt kapott felséged.

CSIBE: Te csak ne gondoldj semmit. Főként azt ne gondold, hogy
megkönyörülök rajtad, és megmentelek a lenyakazástól.

JÓZSI: Látom, hogy már határozta el is a sorsom felől, szép
királykisasszony. Este levágják a fejemet. No, ez hagyján.
Nem olyan nagy eset, másokkal is megesett. De legalább addig
ne veszekedjünk, jó?

CSIBE (*kissé meglepetten*): Addig? (*Szeszélyesen.*) Hát utó-
végre igaz, minek veszekednénk addig? Ha egy mukkot sem
szólsz tanulásról, vagy más efféle számárságról, felőlem itt ül-
dögelhetsz, amíg el nem visznek.

JÓZSI: Ejha!

CSIBE: Min csodálkozol?

JÓZSI: Felséged jó szívéen.

CSIBE (*nyelvet ölt*): Meel

JÓZSI: Egészséges.

CSIBE: Kicsoda?

JÓZSI: Felséged.

CSIBE: Honnan tudod?

JÓZSI: Szép piros a nyelve.

CSIBE (*mérgesen*): Ostoba!

JÓZSI: Meglehet.

CSIBE: Mi?

JÓZSI: Hogy ostoba vagyok, és tévedtem. Akkor viszont még-
sem egészséges felséged.

CSIBE (*ijedten*): Úgy gondold?

JÓZSI: Én nem gondolok semmit.

CSIBE: Mi az, hogy nem gondolsz semmit? Miket fecsegsz itt

összevissza? Akarom tudni, hogy egészséges vagyok-e, vagy beteg?

JÓZSI: Attól függ, hogy érzi magát felséged.

CSIBE (*bizonytalanul*): Én... mintha kicsit beteg volnék.

JÓZSI: Akkor be kell venni az orvosságot.

CSIBE: Mi az, hogy kell? Ki parancsol nekem? Nem veszek be semmit.

JÓZSI: Jobb is.

CSIBE: Hogyhogy jobb? Veled nem lehet vitatkozni.

JÓZSI: Minek vitatkoznék? Hiszen felségednek úgyis mindig igaza van.

CSIBE (*gyanakodva*): Te észrevettél rajtam valamit, csak nem szólsz. Bosszúból nem akarsz szólni.

JÓZSI: Ugyan!

CSIBE: De igen. Csakhogy engem nem csapsz be. Én igenis érzem, hogy beteg vagyok, és beveszem az orvosságot. Csak azértis.

JÓZSI: Okos gondolat.

CSIBE: Te bizonyosan meg tudnál gyógyítani, ha akarnál. De nem akarsz.

JÓZSI: Dehogynem. Készséggel. Felséged bajának van egy kitűnő gyógyszere.

CSIBE: Igazán? No hát akkor elszalasztom Kalárit a patikába.

JÓZSI (*lopva kockacukrot tesz egy pohár vízbe*): Parancsoljon, felséges királykisasszony!

CSIBE (*megissza, a szája szélét nyalogatja*): Miféle orvosság ez? Édeskés íze van.

JÓZSI (*jelentősen*): Igen? Az a jó.

CSIBE: Miért? Hm?

(*Józsi a vállát vonogatja, mint aki mindent tud; de nem szól semmit.*)

CSIBE: Te! Mit itattál velem? Beszélj!

JÓZSI: Most már nyugodtan megmondhatom. Felsőged varázs-
italt ivott.

CSIBE (*balálra váltan*): Varázsitalt?

JÓZSI: Azt bizony. Ezentúl, ha rosszkedni kegyeskedik, olyan
csúf lesz az arca, hogy minden teremtetett lélek elszalad, aki
meglátja.

CSIBE (*kiabál*): Csalás! árulás! Ezért a fejeddel lakolsz, nyo-
morult!

JÓZSI: Fájdalom, felség, csak egy fejem van, és azt így is, úgy
is levágják ma este.

CSIBE (*visít, toporzékol*): Gazember! Becsaptál engem. Segít-
ség! Becsaptak! Hii!

JÓZSI (*tükröt tart elé*): Ahol van ni. Nézze csak meg magát a
tükörben, felség.

CSIBE (*visít, közben belepillant, megrémül*): Jaj! Ez nem én
vagyok... Ez nem igaz! Ez nem lehet igaz!

JÓZSI: Kérdezze meg Kalárit.

CSIBE (*torkaszakadtából sír, öklével törli a könnyeit*): Kaláriiii!
Kaláriiii!

KALÁRI (*benyit*): Uramfia, mi történt?

JÓZSI: No, Kalári, nézze csak meg – szép a felséges kisasz-
szony?

KALÁRI: Ujjujj! Már hogy lenne szép? Akkora a szája, mint
a Bécsi kapu, az orra meg piros, akár a pityókos embereké.

CSIBE (*Józsihoz*): Ez a te műved! Hét ország legszebb lánya
voltam... Hóhérkézre kerülsz, halálnak halálával halsz meg!

JÓZSI: Attól még felsőged nem lesz csinosabb egy fikarcnyival
sem.

CSIBE (*dühösen*): Ettől ugye könnyebb a lelked, te zshivány, te
himpellér, te... garabonciás diák!

JÓZSI: Tyű, felség, most lett csak igazán csúnya. Nem, Kalári?

KALÁRI: De még mennyire! Olyan ráncos a homloka, mint az öreganyámé. Az ajka meg lepittyed. No, én nem is nézem tovább, megyek a dolgom után. (El.)

CSIBE (*az asztalra borulva sír, majd könnyörgő hangon Józsihoz*): Jaj, te diák, segíts rajtam! Te bizonyosan tudod a varázsital ellenszerét. Add vissza a szépségemet – kegyelmet kapsz érte apámtól.

JÓZSI: Hiszen visszaadnám én szíves örömet. Csak hogy ahhoz felségednek is segítenie kéne.

CSIBE: Jaj, beszélj! Mit csináljak, hogy megint szép legyek?

JÓZSI: Mosolyogjál, szép királykisasszony, de ne csak színből, igaz szívből. Légy mindig kedves, jó és barátságos: meglásd, olyan gyönyörű lesz az orcád, mint a harmatos rózsabimbó.

CSIBE: De hát... én bizony még soha életemben nem próbáltam barátságos arcot vágni. Nem hiszem, hogy sikerülne.

JÓZSI: Dehogyanem. Nézz csak ide! (*Megfogja Csibe állát, ránéz, rámosolyog.*)

CSIBE (*egy darabig sírósan nézi, majd hirtelen elneveti magát*): Ugye mondtam, hogy te vagy a garabonciás.

JÓZSI (*tükröt tart*): Most nézd meg magad, szép királykisasszony.

CSIBE: Hihetetlen! Ez én volnék?

JÓZSI: No ugye, magadra sem ismeresz?

CSIBE (*ugrál, táncol*): Szép vagyok! Szebb, mint valaha. Kimegyek, körülkocsikázom a fasorban, hogy minden járókelő megbámuljon.

JÓZSI (*felvesz a földről egy eldobott könyvet*): És a lecke?

CSIBE (*toppant*): Ördög vigye a leckét!

JÓZSI: Nonó! Varázsital.

CSIBE: Jaj! Csaknem elfeledtem. Hát nem bánom (*sóbajt*)...
lássunk hozzá.

JÓZSI: Mosolyogj, Csibe, mosolyogj! Nem lesz az olyan nehéz.

CSIBE! Ajánlom is! Azaz hogy... (*zavartan*) ne haragudj,
Józsi.

JÓZSI (*gyönyörködve*): Ha tudnád, milyen gyönyörű vagy
most!

CSIBE (*vidáman*): Igazán? (*A könyvben lapozgat.*) Itt tartot-
tunk Okuláré doktorral.

JÓZSI: Hol? (*Átfutja.*)

„Á-Bé-Ab, vaskalap
Ha megeszik, megharap.”

Ahá, megvan. No hát akkor vedd elő a füzetet. Tollbamon-
dást diktálok.

CSIBE (*buzgón*): Itt az írka. Itt a kalamáris. Kezdhethük már-
is.

JÓZSI (*diktál*):

„Száll a madár... ágról ágra...

Száll az ének... szájról szájra...”

CSIBE (*írja*): Száj-ról száj-ra. – Jól írtam?

JÓZSI: „Száll a madár” egy „l”-lel? Ejnye! Hány szárnya van
a madárnak?

CSIBE: Kettő. Akkor „száll” az két „l”, ugye?

JÓZSI: De kettő ám!

CSIBE: Most már nem felejttem el többet. Add ide, hadd javít-
sam ki.

KALÁRI (*jön*): Felség, a vacsora tálalva van.

CSIBE: Miféle dolog ez? Hogy merészelsz zavarni? Nem látod,
hogy most tanulok, te tökfej?!

JÓZSI: Felség! Varázsital!

CSIBE: Igaz, igaz. (*Kedvesen.*) Bocsáss meg, édes. Kalári, de

vacsora előtt szeretném még befejezti a mai leckét. (Józsihoz.) Ugye, már nincs sok hátra?

KALÁRI (összecsapja a kezét): Csoda történt! Valóságos csoda! Rohanok, megjelentem öfelségének! (El.)

(Csibe, Józsi összenevet.)

JÓZSI: No... (Tovább diktál.)

„Fű kizöldül... ó sírhanton,
Bajnok ébred... hősi lanton.”

(Király, Kalári jönnek.)

KALÁRI: Ha nem hiszi, felséged, nézze meg a saját szemével.

KIRÁLY (hátrabököl a meglepetéstől): Netene!... Micsoda boszorkánymester! (Hangosan.) Hallod-e, fiam, Józsi!

JÓZSI (felnéz): Parancsoljon, uram és királyom.

CSIBE (feugrik): Isten hozta, édesapám! Ide üljön, ez a karszék jó puha. (Párnát tesz a hátához, zsámolyt a lába alá.) Erre a zsámolyra tegye a lábát, hogy ne kínozza úgy a köszvény.

KIRÁLY (bádog, alig tud szóhoz jutni a csodálkozástól): No de, hát ez... hát ilyet... hát te tulajdonképpen most... ezt nem értem!

JÓZSI: Ugyan felség, mi van ezen érthetetlen? Talán nem tudta, hogy Csibe királykisasszony a legjobb, legaranyosabb, legfigyelmesebb teremtés egész birodalmában?

KIRÁLY: Tedd bolonddá az öregapádat, fiam, ne a saját királyodat. Valóságos vadmacska volt ez a lány, amíg a te kezébe nem került, most meg mint a kezes bárány. Tudom én, hogy valami varázssital van a dologban, ne is tagadd. Elmondta Kalári,

JÓZSI (*nevetgél*): Varázsital? Hát, mi tűrés, tagadás...

CSIBE (*közbevág, bizelkedve*): Ne haragudjék Józsira, édesapám. Egész jó kis varázsital volt, finom is, édes is...

KIRÁLY: Még hogy én haragszom? Haragszik a mennydörgős mennykő! Varázsital ide, varázsital oda, elérte azt, amibe százhetven tanánnak beletörött a bicskája. Meg is lesz a jutalma, királyi szavamra mondom! Válaszd ki, fiam, ami legjobban megnyerte tetszésedet a palotában.

JÓZSI: Már választottam, felség.

KIRÁLY: Várj csak, ne hamarkodd el a dolgot. Még nem látad a kincstáramat.

JÓZSI: Hiába is nézném, uram királyom, olyan kincset úgysem találnék benne, mint a te gyönyörű szép lányod, Csibe királykisasszony.

KIRÁLY: Mi a guta? No nézd, miből lesz a cserebogár! Én, fiam, odaadom szíves örömet, csak az a kérdés, mit szól hozzá Csibe?

CSIBE: Én azt mondom, nem is kíván ez a diák olyan túlságosan sokat.

KIRÁLY: Hijnye! Akkor szüret! Lagziba megyünk! Bibiána! Hallod ezt, Bibikém! Gyere hamar!

KIRÁLYNÉ (*jön*): Mi az, Kajetán? Miért nem jöttök vacsorázni? Nincs utálatosabb, mint amikor kihül a banánszósz.

KIRÁLY: Ej, most ráér a banánszósz! Ide nézz, Bibikém – bemutatok neked Csibe lányunk jegybéli mátkáját.

KIRÁLYNÉ (*kényeskedve vizsgálja Józsit a lornyonján keresztül, majd fagyosan*): Nincs szerencsém ismerni ezt az urat.

KIRÁLY: Ej, hiszen ez Csibe legújabb nevelője, Józsi diák.

KIRÁLYNÉ: Úgy? Mondd csak, Kajetán, te megőrültél? Én Csibének hercegi vőlegényt szántam, te meg hozzáadod a legelső firkászhoz?

KIRÁLY: De Bibikém, ez a legény igen kiváló tanárnak bizonyult.

CSIBE: De még milyen kiváló! Adjál hozzá, anyukám! Édesanyám! Sohasem ráncigálom többé az ajtónállók bajuszát! Sohasem szórom szét a szemetet a trónteremben! Sohasem fejeztetem le többé a szakácsot, ha föllel adja a kávé! Adjál hozzá Józsihoz!

KIRÁLYNÉ: Megáll az eszem. Álmodom? Hiszen te egészen megváltoztál!

CSIBE: Látod, anyukám, ez is Józsi műve.

JÓZSI (*tréfásan*): No meg a varázsitalé!

KIRÁLYNÉ (*rendkívüli érdeklődéssel Józsihoz*): Varázsital? Ezek szerint ön varázsló?

JÓZSI (*nevet*): No, azt éppen nem.

KIRÁLY: Ugyan, ne szerénykedj!

KALÁRI: Már hogyan volna varázsló! } (*Együtt*)

CSIBE: Persze hogy varázsló!

KIRÁLYNÉ: De hiszen ez roppant érdekes! (*A királyhoz.*) Mondd csak, Kajetán, kinevezted már József urat udvari varázslóvá?

KIRÁLY: Még nem.

KIRÁLYNÉ: Lovaggá ütötted már?

KIRÁLY: Még nem.

KIRÁLYNÉ: Összehívtad már a vendégsereget a lakodalmra?

KIRÁLY: Még nem.

KIRÁLYNÉ: Hát a vőfélyről gondoskodtál-e már?

KIRÁLY (*megsemmisülten*): Még nem.

KIRÁLYNÉ: Mindjárt sejtettem. Ha nem magam nézek utána mindennek!... Eh! (*Sóhajt, legyint, majd élénken.*) Csibe, aranyoskám, gyere velem.

CSIBE: Hová, édesanyám?

KIRÁLYNÉ: Ó, temérdek dolgunk van. Először is mértéket kell vennünk a menyasszonyi ruhadra. Másodszor is meg kell beszélnünk a szakácsal a lakodalmi torta receptjét. Harmadszor is – személyesen illik megkérdeznünk Dr. Okulárét meg a derék Hapták generálist, hogy elvállalnák-e a vőfélyi tisztet az esküvődön.

CSIBE (*lélkendezve a nyakába ugrik*): Anyukám! Anyukám!
(*Józsához szalad.*) Józsikám!

JÓZSI (*megöleli*): Kis Csibém! Rozmaringom!

KIRÁLY: Jó, jó. Csak egyet ne felejts el, fiam. Pénz olvasva, asszony verve jó.

JÓZSI: Minek verni? Elég egy korty varázsital, aztán...

CSIBE (*a szavába vág, orrára koppint*): Garabonciás! (*Nevetve a királyné után szalad.*)

KALÁRI (*a háttérben*):

Adjon isten lassú esőt,
mossa össze mind a kettőt. (*El.*)

KIRÁLY (*Józsira kacsint*):

Mit is mondott a kabai asszony?
Hátha innánk, komámasszony?

(*Üveget vesz le a polcról, tölt mindkettőjüknek.*)

JÓZSI: Kedves egészségére, apámuram! (*Koccint.*)

KIRÁLY: A tiedre is, fiam. (*Óvatosan körülnéz.*) Hanem, látod, most, hogy már egyedül vagyunk, elmondhatnád nekem, mint férfi a férfinak, miféle varázsitalt itattál te Csibével?

JÓZSI: Miért érdekli, apámuram?

KIRÁLY: Hát csak úgy. Mert őszintén szólva nem ártana, ha néha az én Bibikém is felhörpintene belőle egy-két kupicával.

JÓZSI: Megmondom, ha megígéri, hogy senkinek nem árulja el.
KIRÁLY: Senkinek az égvilágon. Királyi szavamra mondom
JÓZSI: No hát akkor megtudhatja: Csibe királykisasszony kö-
zönséges cukrosvizet ivott.

Függöny

RENDEZŐI TANÁCSOK

A darab műfaji meghatározása mesejáték ugyan, de ezúttal nem a mesei elemeket, hanem a színészi játékot hangsúlyozzuk. Hiszen, ha nem király, királyné, királykisasszony szerepelne, a vidám jelenet akkor is megállná a helyét.

A darab reális mondanivalója reális környezetet kíván. Hogy mégis közelebb kerüljünk a darab mesefiguráihoz, bizonyos szerepeket túlzottan kell játszattunk, pl. Csibike, a Királyné és Hapták szerepeit. De minél közelebb kerülünk a Józsiira hasonlító, egészséges temperamentumú figurákhoz, lefaragunk jellemük túlzásaiból is.

A darab rendezőjének legfőbb törekvése a játékosság legyen. Az adott szituációk, a szerepek sok lehetőséget adnak erre. Az író instrukcióin túlmenően is merjük mozgatni a szereplőket. Módunk van erre pl. Csibe és dr. Okuláré első jeleneténél. Ne csak az asztal körül kergetőzzenek, hanem Csibike bújjék az asztal alá, Okuláré utána, onnan kibújva Csibike ugorjon a heverőre, és onnan vagdossa Okuláréhoz a könyveit és a füzeteit. Csibike és Kalári jeleneténél, addig, míg Kalári nem nyúl Csibihez, az mozdulatlanul fekszik a heverőn vagy a földön. Csak az

KAJETÁN KIRÁLY

BIBIANA KIRÁLYNE

tán ugrik fel, s mint egy vadmacska esik Kalári hajának, ruhájának.

A darab fordulópontja: a varázsital hatása. Ezentúl Csibike viselkedése, testtartása, hangszíne gyökeresen megváltozik. Természetesen a körülötte mozgó szereplők magatartása is más lesz. (A Királyné csendes, halk szavú, igazi édesanya, a Király jószágos, szerető apa, Kalári tisztelettel, szeretettel beszél Csibikéről, s így is tekint rá.)

A *Királykisasszony* jelleméről annyit: az író által meghatározott helyeken komikusan „hiszténiázik”, toporzékol.

A *Királyné* bizonyos tekintetben hasonlít lányához. Ő is hajlamos arra, hogy „jelenetet csináljon”. Durva hangja egyszeriben megváltozik, ha leányával beszél; gügyög, becézgeti, simogatja, kitoró aggódással, szertelen érzelemkitorésekkal veszi körül. Fér-

JÓZSI

CSIBE

jével szemben zsarnok, fölényes. Kicsit lenézi, pipogyának tartja, A *Király* kedves, rokonszenves, jóságos figura. Egész megjelenésén érezni, hogy képes egy egész országot kormányozni, de családjával szemben tehetetlen. Ezért kiabál, ingerült, dühös. *Kalári* egészséges gondolkodású szobalány. A legszívesebben két pofonnal észhez térítené mindkét úrnőjét. Magatartásán érezzük, hogy megveti a „hisztiző” Csibikét. *Mihály* halk szavú, lassú mozgású hajdú. Fejcsóválással, ajkbiggyesztéssel fejezi ki rosszalását Csibivel és a Királynéval szemben. *Dr. Okuláré* nem nevetséges figura. Sovány, magas, kopaszodó. Csak a Csibike adta körülmények kényszerítik komikus helyzetekbe. Nem siránkozik a rámért büntetésen, keményen, határozottan vágja a Királyné arcába az utolsó mondatait. *Hapták* generális morc, ijesztő, féltelmetes katona. Határozott, pattogó hangja, katonás magatar-

DR. OKULÁRÉ

KALÁRI

tása teljesen összetörik, mikor meghallja a Király parancsát. *Józsi* jómegjelenésű, magas fiú. A néző első látásra tudja; ő lesz az, aki *Csibikét* móresre tanítja, sőt a szívét is elnyeri. *Kalári*-től a Királyig mindenkivel egyforma tisztelettel beszél vele.

A szereplők kosztümjei is reálisak. *Csibén* fodros rózsaszín, fehér vagy kék ruha, hajában hatalmas szalag. A *Királyné* hosszú, tarka selyem pongyolában játszhat, fejére kis korona kerül. A *Királyon* esetleg csak sötét öltöny, fején korona. Fehér bajuszt, parókát viselhet. *Dr. Okuláré* fehér köpenyben, rövid fekete kecskeszakállal, kopasz parókával, szemüveggel játszik. *Kalári* szobalányon egyszerű ruha, fehér kötény, fején kis fehér bóbíta. *Mibály* hajdú fekete csizmában, pantallóban, fehér ingben, fekete mellényben jelenik meg. *Hapták* generálisra adjunk díszes, zsinóros ruhát, derekára kardot, fejére nagy tollas ka-

MIHÁLY HAJDÚ

HAPTÁK

lapot. Csizmáján sarkantyú. *Jócsi* sötétkék vagy fekete zsinóros (kismagyar) ruhában játszik, fején bármilyen diáksapka.

A szín közepére állítsunk be egy terítővel letakart asztalt, körülötte néhány széket. Az asztalon tálca, rajta pohár, vizeskanocsó. Jobbra letakart heverő, balra szekrény vagy sublót. Az utóbbi tetején néhány dísz tárgy. A falon képek, lehetőleg Csibikét ábrázolják különböző korszakaiból.

A kellékek elkészítése nem okoz problémát. A két koronát drótvázból készíthetjük, ezüst- vagy aranyporral lefestve. A füzeteket, a könyveket, a tolltartót, tintásüveget elkészíteni sem kell.

Követhetjük természetesen az ábrák szerinti megoldásokat is, bogyba megvan rá a lehetőségünk. A Rendezői tanácsokkal főleg a szerényebb felkészültségű csoportokon akarunk segíteni. Ugyanez vonatkozik kötetünk többi színdarabjára.

CSÓK PÁL

A TÜNDÉR

Jelenet

J. Szotnyik nyomán

SZEREPLŐK :

ANYA

MISI (11 éves)

GABI, a bátyja (12 éves)

JUTKA (5 éves)

TÜNDÉR

JANCSI, Gabi barátja

HÁROM KISGYEREK, Jutka pajtásai

KÉT TŰZOLTÓ

ELSŐ KÉP

Szín: Kovácsék szobája. Este van. A szoba egyik sarkában Jutka ágát spanyolfal takarja. Gabi és Misi jön be. Misi kezében futball-labda. A spanyolfal fölött Jutka dugja ki a fejét.

JUTKA: Szervusztok, fiúk, megjöttetek?

MISI (*a labdát az ágy alá dobja*): Hát nem látod? 18:0-ra győztünk.

GABI (*körülnéz*): Anya hol van?

JUTKA: Elment, hogy megkeressen benneteket.

MISI: Mondott valamit rólunk?

JUTKA: Azt mondta, hogy még a leckét sem csináltátok meg, és mégis egész nap rúgjátok a labdát.

GABI: Mást nem mondott?

JUTKA: Felhívta telefonon Erzsi nénit, és azt mondta neki: „Én már belefáradtam a fiaim nevelésébe. Fegyelmezetlenek, azt csinálnak, amit akarnak, nem lehet nekik parancsolni. Az urammal együtt hibásak vagyunk ebben, mert nem fejlesztettük ki bennük . . . nem fejlesztettük ki bennük a . . . az érzés kötelességét.

MISI: Micsodát? Talán kötelességérzetet mondott, nem?

JUTKA: Persze, persze hogy ezt mondta: „Nem fejlesztettük ki bennük a kötelességérzetet.”

GABI: Ez az egész?

JUTKA: Dehogyis! Azt mondta, hogy Misinek még csak meg lehetne bocsátani, de Gabinak nem, mert ő egy évvel idősebb, és kötelessége az öccsével törődni. Mégsem neveli, sőt, túltesz rajta a csínytevésben!... Ez az egész. Jóéjszaka! (*Eltűnik a spanyolfal mögött.*)

GABI (*járkál, félhangosan beszél*): Kötelesség... fegyelem... törődés a kisebbel... Mindig ezzel rágják a fületem!

MISI: Minek is találnak ki ilyen szavakat? Nem igaz, Gabi?

GABI: Ne beszélj annyit. Ül le, és csináld meg a leckédet, mert megint azt mondják majd, hogy (*gúnyosan*) nem törődöm veled, és megfeledekzem a kötelességemről.

MISI (*leül az ebédlőasztalhoz, melyen könyvek, füzetek vannak*): És te mit fogsz most csinálni?

GABI (*leül, könyvet vesz a kezébe*): Történelmet tanulok.

MISI: Hát akkor lássunk neki. (*A füzetébe írja a leckét.*) 18 tehén takarmánya 50 napra 90 mázsa; ez a mennyiség hány napra elég 20 tehénnek? (*Gondolkodik, figyelmét egyszerre csak az asztal sarkán fekvő könyv vonja magára; óvatosan utánanyúl, magához húzza, kinyitja, és lopva bele-belenéz.*)

GABI (*szigorúan*): Misi!

MISI (*bűnbánóan*): Csak azt akartam megnézni, hogyan fejeződik be az egyik mese... a tündérről szóló...

GABI: Tanulj! Nem akarok miattad kikapni...

MISI: ...jó, jó, tanulok. (*A füzet fölé hajlik, és félhangosan mormogja.*) Ötvenszer tizennyolc... ötször nyolc az negyven... marad négy... Gabi!... Gabi!

GABI: Mi az már megint?

MISI: Szeretnéd, ha lennének tündérek?

GABI: Ne beszélj butaságot!

MISI: Pedig én szeretném! (*Almodozva.*) Megismerkednék egy

tündérrel, és azt mondanám neki: „Az a kívánságom, hogy készítsd el a leckémet!”

GABI: Én ennél érdekesebbet találtam ki.

MISI: Mit, Gabikám?

GABI: Semmit, semmit...

(Hallgatva ülnek egy darabig, majd Gabi feláll, járkálni kezd a szobában.)

GABI: Nem értek semmit! Tízszer elolvastam ugyanazt a mondatot, és nem ragadt meg belőle semmi a fejemben!

MISI: Gabi, tudod, mitől van ez?!

GABI: Mitől?

MISI: ... a kimerültségtől ... Van egy javaslatom! Most feküdjünk le, és holnap korán, hajnalban felkelünk. Reggel sokkal jobban fog az agyunk, és gyorsan megtanulunk mindent. Jó?

(Gabi hallgat, gondolkodik, leül az ágyra, lehúzza a cipőjét. Misi leoltja a villanyt, mindketten vetkőznek.)

MISI: Hogy erre korábban nem jöttünk rá! Én olyan fáradt vagyok!

(Mindketten lefekszenek.)

GABI: Tudod, Misikém, én már sok lusta embert láttam, de olyan lustával, mint te, még nem találkoztam.

MISI: Pszt! Jön anya!

ANYA *(bejön, felgyújtja a villanyt)*: Készen vagytok a leckével?

(A fiúk hallgatnak.)

ANYA: Azt kérdeztem, megcsináltátok-e a leckét?

MISI: Hát ... nem egészen ... anyukám ...

ANYA *(gúnyosan)*: Derék fickók vagytok!

MISI: Anyucikám, mi tanultunk, tanultunk, aztán egyszerre csak olyan kimerültséget éreztünk, hogy...

ANYA: ... úgy, kimerültséget...! (*Gúnyosan.*) Szegénykéim! Egész nap fáradoztatok, rúgtátok a gólokat! (*Szigorúan.*) Csak azzal akartok foglalkozni, ami nektek kellemes! Képzeljétek el, mi lenne, ha az emberek – félredobva a kötelességet, a fegyelmet – azt csinálnák, ami éppen nekik tetszik. Szégyelljétek magatokat! Gábor, te kétszeresen is szégyellheted magad, mert te vagy az idősebb, neked kellene példát mutatnod. No, megállj, ha az apád házajön a kiküldetéséből, majd „elbeszélget” egy kicsit veled!

GABI: De anyukám...

ANYA: ...csönd! (*Felbúzza az ébresztőórát.*) Hatra állítom be az órát, hogy még megcsinálhassátok a leckét. Aludjatok! Jóéjszakát!

MISI, GABI: Jóéjszakát, anyu!

(*Anya kimegy.*)

MISI: Gabi!

GABI: Tessék.

MISI: Csakugyan, mi lenne, ha az emberek nem volnának fegyelmeztettek?!

GABI: Mi volna? Rendetlenség!

MISI: Azért muris lenne, mi? Ej, csak találkoznék egy tündérel, azt mondanám neki: „Azt kívánom, hogy holnaptól kezdve az emberek ne teljesítsék kötelességüket, feledkezzenek meg feladataikról, és legyenek fegyelmezetlenek!” Olyan szabadok lennénk, mint... mint a madarak! Azt csinálnánk, amit akarnánk, és senki sem szólna érte egy szót sem.

GABI: Aludj már!

MISI (*felsóbajt*): Már álmodozni sem szabad?!

(Néhány másodpercig csend van. Bejön a Tündér.)
(Misi észreveszi, ijedten felkönyököl az ágyon.)

GABI (felül, felriad): Hány óra van?

MISI: Te, Gabi, valaki járkál itt a szobában! (Ijedten.) Ki az?!

TÜNDÉR: Én vagyok, a Tündér. Szervusztok!

MISI: Micsoda?!

GABI: Kicsoda?!

TÜNDÉR: Egy közönséges Tündér. A meséből.

MISI: Miféle tündér? Kit tetszik keresni?

TÜNDÉR: Kovács Misit keresem.

MISI: É... én vagyok az.

TÜNDÉR: Örvendek. Te ma azt kívántad, hogy az emberek legyenek fegyelmetlenek, feledkezzenek meg a kötelességükről. Így van?

MISI: É... én i... igazán... nem is tudom... va... valami ilyesmit mondtam. (Súgva.) Gabi, hallod?

TÜNDÉR: Kívánságodat teljesíthetem, de nem teljes egészében.

MISI: Nem teljes egészében. (Súgva.) Gabi, hallod, mit mond?

TÜNDÉR: Nagyon egyszerű dolog. Holnaptól kezdve nem mindenki fog megfeledkezni a kötelességéről, és a fegyelemről, hanem csak azok, akikkel te és bátyád szót váltotok!

MISI (súgva): Gabi, hallod? (A Tündérhez.) És ez miránk is vonatkozik?

TÜNDÉR: Ti eddig sem sokat törődtetek sem a fegyelemmel, sem a kötelességgel! A varázslat holnap reggel megkezdődik. Viszontlátásra! (A kijárat felé indul.)

MISI: Álom volt ez, vagy valóság?

GABI: Azt hiszem, csak álmodtuk az egészet!

MISI: És ha nem álmodtuk? (*Kiugrik az ágyból, a Tündér után szalad.*) Tündérke! Gyere vissza még egy kicsit!

TÜNDÉR (*megáll, visszafordul*): Mit kívánsz még?

MISI: Mondd meg nekem, mit csináljunk akkor, ha megelégtük a dolgot?

TÜNDÉR (*átad egy sípot Misinek*): Fújjátok meg ezt a varázssípot. Akkor én megjelenek, és feloldom a varázslatot.

MISI: Tündérke...!

TÜNDÉR: Nincs időm most, fiúk, reggelig még húsz gyereket kell meglátogatnom... (*El.*)

MISI: Álmodunk vagy ébren vagyunk?

GABI: Az az érzésem, hogy ezt csak álmodja valamelyikünk! Megcsíptem a karomat, és nem éreztem semmit...

(Misi kézbe veszi az ébresztőórát.)

Mit csinálsz azzal a vekkerrel?

MISI: Előreállítom 9 órára. Ha csak álmodtuk, akkor 6 órakor fog csöngetni. Ha pedig valóság volt, akkor úgysem érdekes, hogy csak kilenckor kelünk fel!

Függöny

MÁSODIK KÉP

Szín: ugyanaz a szoba. Anya az alvó fiúk fölé hajlik, rázogatja karjukat.

ANYA (*szigorúan*): Gábor, Mihály! Micsoda dolog ez?! Ki állította előre az ébresztőórát? Kilenck óra van. Azonnal keljtek fel!

MISI (*nyújtózkodik*): Nem akaródzik, anyuskám!

ANYA (*vidáman*): Micsoda? Nem akaródzik?

MISI: Nem bizony!

ANYA (*birtelen megváltozott hangon*): Nos, ha nem akartok felkelni, hát az egészen más! Feküdjetek csak nyugodtan. Én meg olvasok egy kicsit. (*Leül a karosszékebe, olvasni kezd.*)

GABI: Csakugyan alhatunk még egy kicsit?

ANYA (*nem néz fel a könyvből*): Miért ne?

MISI: Anyuskám!

ANYA (*nem néz fel*): Mit akarsz, kisfiam?

MISI: Anyucikám, mi tegnap úgy kimerültünk! Mi lenne, ha ma nem mennénk iskolába?

ANYA: Ne zavarj az olvasásban, Misikém! Ha nem akartok, természetesen nem mentek iskolába!

(*Gabi, Misi csodálkozva néznek egymásra.*)

MISI (*súgva*): Mi történt Anyuval?

GABI (*súgva*): Nagyon különös!

MISI (*súgva*): Ezek után már nem is akarok ágyban maradni!

GABI (*súgva*): Én sem!

(*Öltözködnek.*)

MISI: Emlékszel, mi történt éjszaka?

GABI: A tündérrel? Úgy érzem, hogy mégsem álmodtunk. Láttod, beszélgettünk anyával, és mindjárt megfélelkezett a kötelességéről.

MISI: Ne viccelj! Az, hogy iskolába menjünk, az a *mi* kötelességünk, nem anyáé!

GABI: Viszont édesanyánknak az a kötelessége, hogy ellenőrizze a mi tanulásunkat, időben elküldjön bennünket az iskolába.

MISI: Igazad van! A tündér mégsem csapott be bennünket. Mi-

csoda szerencsénk van, Gabikám! Most fogunk csak élni igazán! Azt csinálunk, amit akarunk!

GABI: Tehát ezentúl nem kell veled törődnöm...

MISI: ...és senki nem mondja majd, hogy nem teljesítetd kötelességedet.

GABI: Iskola helyett elmegyünk az állatkertbe, moziba, utána késő estig focizunk a grundon. Csak meg kell előbb reggelizni. Anyu, kérünk reggelit!

ANYA (*felnéz, bosszankodva*): Nem reggelizem! Tudhatnád, hogy reggel nincs étvágyam!

MISI (*kedveskedve*): Anyucikám, ezt tudom, csak... érted... el akarunk menni... Kérlek szépen, készíts nekünk valami kis ennivalót!

ANYA (*felugrik*): Kibírhatatlan vagy, Misi. Látod, hogy olvasok, és mégsem hagysz békében. Melletted nem lehet pihenni! (*Kalapot tesz a fejére.*) Ha valaki keresne, mondjátok meg, hogy Kati nénihez mentem, Rákoslígetre. Késő este jövök csak haza. (*Elmegy.*)

MISI (*utána bámul*): Nem adott reggelit!

GABI: Mit akarsz? A reggelikészítés anyja kötelességei közé tartozik!

MISI: Nincs semmi baj! Készítünk magunknak reggelit, és azután egész nap olyan szabadok leszünk, mint a... mint a madarak! (*Teafőzőt vesz elő.*) Itt a teafőző, Gabikám. Szedd le az asztalról a könyveket!

(Gabi leszedi a könyveket, füzeteket. A spanyoljal fölött megjelenik Jutka arca.)

JUTKA: Jóreggelt. Szervusztok, fiúk!

MISI: Jóreggelt! (*Súgva Gabinak.*) Figyeled, anya nem vitte el Jutkát az óvodába!

GABI: Erről is megfeledkezett!

*(Jutka eltűnik a spanyolfal mögött; öltözködik, közben hango-
san, torkaszakadtából énekel valamilyen gyerekdalt.)*

GABI *(törülközöt vesz elő)*: Misi, gyere mosakodni!

MISI *(kiabál)*: Tessék? Jutka, halkabban! Nem értek semmit!

GABI *(kiabál)*: Azt mondom, hogy mosakodjunk! Judit, hagyj
abba az éneklést! Nem vagy egyedül!

JUTKA: De én énekelni akarok! *(Tovább énekel.)*

GABI: Mi van ma ezzel a lánnyal? *(Homlokára csap.)* Persze!
Hiszen már beszéltünk vele!

MISI: Én csak annyit mondtam neki, hogy „jóreggelt”.

GABI: Úgy látszik, ennyi is éppen elég volt...

(Mindketten kimennek a szobából.)

JUTKA *(a spanyolfal mögött)*: Gyerekek, felkelni! Nem halljátok?! Na, csakhogy felébredtetek! Mennyi bajom van veletek! *(Kilép a spanyolfal mögül, mindkét kezében egy-egy baba.)* Most szépen megmosdatlak benneteket, aztán elmegyünk sétálni. *(Feláll a székre, a két babát felülteti az asztalra. Kenyérdarabkával „szappanozza” az egyik baba arcát.)* Ne sírj, kicsikém, no ne sírj! Várj csak, mindjárt kimossuk a szappant a szemedből! *(Fogja a teafőzőt, és vizet önt a babára, természetesen az asztalra is.)* Ne sírj már... Ha nem sírsz, elmegyünk az áruházba, és veszek neked egy nagyon szép képet.

(Misi, Gabi bejönnek, dermedten megállnak.)

MISI: Jutka! Megbolondultál?

JUTKA: Mi bajod van velem? A gyermekeknek mosakodni kell!
(Kézbe veszi a másik babát.) Most te következel. Hunyd be szépen a szemed.

MISI: Jutka, tedd az asztalra a teafőzőt!

JUTKA: Dehogyan teszem!

MISI: Akkor legalább ne lábatlankodj itt! Vidd innen a babáidat is!

JUTKA: Nem viszem!

MISI: No, akkor majd elviszlek én téged... *(Mefogja Jutka karját, és ellökdi az asztaltól.)*

JUTKA *(félíg sírva)*: Hogy milyen durva vagy! *(Babáit a sarokba viszi, a könyvespolchoz.)*

MISI *(leül az asztalhoz)*: Nézd, mit csinált a terítővel!

GABI: Te vagy a bünös, miért köszöntél neki?!

(Mindketten Jutkát figyelik. aki levesz egy könyvet a polcról, és lapozni kezd benne.)

JUTKA *(a babához)*: Ma jól viselkedtél, babuskám, ezért veszek neked egy szép képet. Kérem, legyen szíves, mutassa meg nekem a legszebb képet, ami itt kapható...

GABI: ...ki engedte meg neked, hogy más könyvét a kezébe vedd?

JUTKA: Senki!... *(A babának mutatja a könyvet.)* Akarod ezt a képet? Igen? Hát akkor megvesszük! *(Kitép egy lapot a könyvből.)*

MISI *(felugrik, Jutkához szalad, elveszi tőle a könyvet)*: Te! A földrajzkönyvem! Add ide azonnal!

GABI: Nincs más hátra, el kell vinni ezt a lányt az óvodába.

MISI: Helyes! Elviszed, ugye? Itt van, közel; pár perc múlva itt is vagy... És azután olyan szabadok leszünk...

GABI: ...mint a madár! Ezt már hallottam! No, jól van, elviszem. Csak egy baj van, Misikém! Ez a te tündéred eddig még csak kellemetlenséget okozott nekünk. Még mindig nem

reggeliztünk... Jutka kiöntötte a vizet... tönkretette a földrajzkönyvedet... No, mindegy! Gyere, Jutka!

JUTKA (*toporzékol*): Nem megyek óvodába! Ma itthon maradok!

GABI (*megragadja Jutka kezét, kivonszolja a szobából*).

MISI (*összeszedi a könyveket, monologizál*): Az igaz, hogy eddig nem sok örömünk telt ebben a tündérben... De ha arra gondolok, hogy mennyi kellemes dolog vár ránk... Néhány perc múlva elmegyünk, felszállunk egy villamosra, a motorocsi első peronjára, de nem megyünk be a kocsi belsejébe, hanem a lépcsőn utazunk majd. A vezető – persze – le akar szállítani bennünket, de mi majd néhány szót váltunk vele: erre... elfelejti kötelességét, és békében hagy... (*Elgondolkodik*)... azután a vezető nem tartja majd be a közlekedési szabályokat sem, és beleszalad egy másik villamosba... Akkor inkább a pótkocsira szállunk.

(*Gabi bejön.*)

MISI: Elvitted?

GABI: El, de mindjárt el is tűnt mellőlem.

MISI: Nem baj, most már mehetünk. Még azt mered mondani nekem, hogy semmi kellemes dologban nincs részünk. Tudod, milyen szabadok leszünk...?! (*Meghökkenve elhallgat, mert a színpalak mögött közeledő énekszó hallatszik. Bejön Jutka, mögötte három másik óvodás; összevissza énekelnek.*)

GABI: Hogy kerültök ide? Ki engedett el benneteket?

ELSŐ GYEREK: Azt mondta Vera néni: „Gyerekek, menjtek, ahova akartok!”

HARMADIK GYEREK (*felmászik az ágyra*): Ez itt a vonat!

JUTKA (*ő is felmászik az ágyra két babájával együtt*): Gyertek ti is, gyorsan! Mindjárt indulunk!

MISI: Jutka! Gyertek le azonnal az ágyról!

HARMADIK GYEREK: Teljes gőzzel előre!

MISI: Nem halljátok?!

GABI: Hagyd őket. Teljesen reménytelen dolog!

MISI: Beszéltél valakivel az óvodában?

GABI: Csak köszöntem. Annyit mondtam, hogy jónapot kívánok.

MISI: Ez éppen elég!

MÁSODIK GYEREK (*kimászik az ágy alól*): Nézzétek, mit találtam! (*Belerúg a labdába.*)

ELSŐ GYEREK: Mi vagyunk a Vasas!

HARMADIK GYEREK: Én meg Andrissal az MTK! Nesze, Andris, rúgd vissza!

GABI: Misi! Nálad van a síp?

MISI: Igen.

GABI: Fújj bele, hívd gyorsan a tündért. Elegem van a varázslatból.

MISI: Várjunk még egy kicsit! Idefigyelj! Bezárjuk őket a konyhába, aztán elmegyünk. (*Elkapja Jutkát és az egyik kisgyereket.*) Gyertek csak!

JUTKA: Na, hagyjál!

GABI: Mindent össze fognak törni!

MISI: Nem baj, de mi elmehetünk, szabadok leszünk!

GABI: Szép kis szabadság! Egész délelőtt nem jutottunk lélegzethez. (*Elfogja a másik két óvodást, ezek toporzékolnak.*)

JUTKA: Engedjete el! Nem akarok a konyhába menni!

ELSŐ GYEREK: Itt akarok focizni!

(*Gabi és Misi kituszkolják a gyerekeket az ajtón, nemsokára visszajönnek.*)

MISI: Ezzel is megvagyunk. Induljunk!

JANCSI (*kintről*): Bemehetek?

GABI: Ki lehet az?

MISI: Azt hiszem, a te barátod, Jancsi.

GABI: Ne szólj hozzá egy szót sem!

JANCSI (*bejön*): Szervusztok, fiúk!

(Gabi és Misi néma fejbőlintással üdvözli Jancsit.)

JANCSI: Tornaóránk van, de felmentettek, mert fáj a lábam. Azért küldtek, hogy megnézzem, mi van veletek... Miért hallgattok?! (*Gúnyosan.*) Iskola helyett talán sétálgattatok egy kicsit?! Tudod, Gabi, nem szeretem megmosni senkinek a fejét, de ha továbbra is így viselkedsz, nem barátkozom többé veled! Nem akarok miattad szégyenkezni. Mi lenne, ha mindenki úgy viselkedne, mint ti?! (*A fiúk szomorúan bólogatnak.*) Mit bólogattok? Ne csináljatok belőlem bohócot!... Nem vagytok többé a barátaim!

(Távolról csörömpölés hallatszik.)

MISI (*súgva*): Gabi, ezek feldöntötték a konyhakredencet, összetörték az edényeket!

JANCSI: Valami ég!

GYEREKEK (*a színpalak mögül*): Anyu! Nyissátok ki!... Gabi, nyisd ki!... Jaj, anyukám!

(Jancsi, Gabi kirohannak, majd nemsokára visszatérnek a megrémült gyerekekkel.)

JANCSI: Tűz van a konyhában!

JUTKA (*sírva*): Peti egy egész doboz gyufát meggyújtott!

JANCSI: Gabi, mire vártok? Hívjátok ki a tűzoltókat!

(Gabi a telefonhoz ugrik, tárcsázni akar, majd – kezével mutogatva – kéri Jancsit, hogy ő telefonáljon.)

Mi van veletek? No, majd én! (*Tárcsázik.*) ... Tűzoltók? Kérem, a Kőrös utca 7-ben, a II. emelet 9. számú lakásban ég a konyha! Jöjjenek gyorsan! (*Leteszi a hallgatót.*) Gyerünk, addig is próbáljuk meg eloltani! (*Kiroban.*)

GABI (*Misibez*): Vedd elő azt a sípot! Hívd minél előbb a tündéredet!

(*A gyerekek sírnak.*)

MISI (*belefúj a sípba, de az nem ad bangot*): Elromlott! (*Még egyszer belefúj, eredménytelenül. Kétségbeesve.*) Teljesen elromlott!

(*Közeledő szirénázás.*)

JANCSI (*libegve bejön*): Gyorsan egy ágytakarót! Eltört a petróleumos üveg; le kell takarni, hogy meg ne gyulladjon! Mit álltok itt?! Miért nem mozdultok már?

(*Bejön a két tűzoltó.*)

ELSŐ TŰZOLTÓ: Hol van a tűz?

MÁSODIK TŰZOLTÓ: Miért nem vártatok bennünket a kapuban?

MISI: A konyha ég! (*Ijedten a szájához kapja a kezét.*)

ELSŐ TŰZOLTÓ (*kinéz a kulisszák mögé*): Hát igen, hehe, a gyufa nem gyerekjáték!

MÁSODIK TŰZOLTÓ (*odamegy az Első Tűzoltóhoz*): Nézd csak, milyen szépen lángol!

JANCSI: Oltsák már! Mire várnak? Menjenek oda!

ELSŐ TŰZOLTÓ: Figyeled, milyen okos ez a gyerek? És hogy parancsolgat nekünk!

(*Misi belefúj a sípba. A síp végre megszólal.*)

TÜNDÉR (*bejön*): Mit parancsolsz?

MISI: Gyorsan, gyorsan, szüntesd meg a varázslatot!!

TÜNDÉR (*értetlenül*): Miért? Nincs nekem semmi bajom ezekkel az emberekkel!

MISI: Azt mondtad, ha hívlak, megjelenesz, és feloldod a varázslatot. Kötelességed!

TÜNDÉR: Mi az, hogy kötelesség? És különben... egyáltalán nem is tudom, hogy miért jöttem ide?! (*Elmegy.*)

GABI (*kétségbeesetten*): Mindennek vége! Hiába, vele is beszél-tél!

Gyors függöny

HARMADIK KÉP

Szín ugyanaz. A fiúk alszanak. Csöng az óra. Anya bejön, a fiúk fölé bajlik.

ANYA: Keljetek fel gyerekek! Hat óra van.

(Misi felül, anyjára bámul, majd némán mutogat valamit.)

Miért nézel így rám, Misikém? Mit mutogatsz? Mi van veled, ne bolondozz már!

MISI (*csodálkozva*): Anyu, te nem is voltál Rákosligeten?!

ANYA: Rákosligeten? Úgy látszik, álmodtál valamit!

MISI: I-igen. Gabi, kelj fel azonnal! Ha mindenki úgy teljesítené a kötelességét, mint te most, tudod, hová jutnánk?! Majd elmondom neked, mit álmodtam! (*Öltözködnek.*)

Lassú függöny

RENDEZŐI TANÁCSOK

Ez a vidám hangulatú, mulatságos jelenet szinte bármely műsorban előadható, és minden korosztály élvezheti.

Az éjszakai alváshoz előkészített ágyak, az ágy mellett égő hangulatlámpa, a pizsamás Judit, mind arról tanúskodik, hogy késő este van. A színen a fiúk belépésekor teljes a fény. Lassan, behúzott fejjel, lábujjhegyen osonnak be a gyerekek. Judit köszöntésére összerezzennek, egy pillanatra megállnak. Magatartásuk csak akkor változik, mikor meghallják: nincs itthon az édesanyjuk. Egyszeriben megjön a hangjuk. Még kettőt-hármat belerúgnak a labdába, majd nagy zajjal leülnek az asztal mellé. A feladat készítése közben tele szájjal ásítognak. Lefekvéskor Misi az ajtó mellé megy, „eloltja a villanyt”, mozdulatára sötét lesz a színen, csak a kis lámpa világít.

Anya távozása után megint csak a kislámpa ég, melyet Misi: „Már álmodozni sem szabad?!” szövege után „kapcsol” ki. (Vigyázzunk, hogy a világítás ki-bekapcsolása fedje a szereplők mozdulatait.) A szín elsötétül, pár pillanat múlva hallatszik a fiúk szabályos szuszogása.

A Tündér megjelenése sejtelmes, álomszerű. Nem az ajtón, hanem egyik oldaljáráson jön be. Hosszú fehér ruhája alá néhány égő zseblámpát szerelhetünk, így némi világosságot is áraszt. Körüljárja a szobát, a gyerekek füzete fölé hajol, csóválja a fejét stb. A fiúk ekkor egyszerre a másik oldalukra fordulnak, s tovább alszanak. A Tündér meggyújtja a kislámpát, erre felébrednek.

A Tündér távozása után újból teljes sötét lesz. Csakhamar megjelenik Anya. Megjelenésekor teljes fényt kap a színpad, s így is marad egészen a harmadik képig. Ekkor Gabi kétségbeesett kiáltására újból sötét lesz, a szereplők visszabújnak ágyuk-

ba. Most lassan világosodik. Ahol ellenállás van, ott ez nem gond, ahol nincs, ott egyenként kapcsoljuk be a villanyt. Ha ez sem megoldható, akkor a függönyt vegyük igénybe, s ezzel érzékeltessük az idő múlását.

A szereplők megválasztásánál *Misit* és *Gabit* ne lányos képű szende fiúk játsszák. Misi a fiatalabb, hízeleg Gabinak, az álomképből azonban kiderül, hogy tulajdonképpen szemtelen, fölényes Gabival. Gabi az a típus, aki nem látja be hibáit. Úgy érzi, csak az öccse miatt kap szidást, korholást. *Jutka* apró, copfos kislány, éneklő óvodás hangon, mintha verset mondana, közli a fiúkkal a hallottakat. Neki még nincs külön véleménye. A *Tündér* magas, sovány, fehér ruhás alak. Nem büntet és nem jutalmaz, ő a mesék minden kívánságot teljesítő tündére. *Anya* inkább szomorú, mint szigorú. Látszik rajta, hogy már belefáradt az eredménytelen gyereknevelésbe. Az álomkép alatt azonban megváltozik, gondtalanul mosolyog, jókedvű. Az utolsó képben ismét a fáradt, szomorú Anya jön be, de arca kiderül, mikor látja, hogy a gyerekek egy szavára engedelmeskednek. *Jancsi* úttörő, kicsit gúnyoros, haragszik a fiúkra a lógás miatt. A tűzoltásnál aktív, segít. A pokróccal visszük ki a színről, s már nem is jön vissza. A három kisgyerek, fiúk és lányok, örökmozgó, nagyszájú gyerekek. Megjelenésükkor teljesen felforgatják a szobát. A két *Tűzoltó* rohanva szalad be a lakásba, Misi varázseréjű szavai után leteszik fecskendőiket, nézelődnek, nevetgélnek, még a heverőre is lefekhetnek.

A szereplők mindennapi ruhájukban vannak. *Misi* és *Gabi* ruhája rendetlen, piszkos. Cipőjük sáros, harisnyájuk lecsúszva. Hájuk kócos, arcuk maszatos. *Juditnak* az első képben csak a spanyolfal mögül kikandikáló felsőtestét látjuk, rózsaszín pizsamakabát van rajta. *Anya* az első megjelenésekor utcai ruhában van, az álomképben és a befejezőképben hosszú, csinos pongyolában

játszik. A három kis óvodásra utcai ruha kerül. A *Tűzoltók* kosztümjét kölcsönözhetjük. Fejükön sisak, derekukon csákány. *Jancsi* úttörőruhában, kezében táska, fején úttörősapka.

Az egy színen játszódó darab díszletei: egy asztal, néhány szék, egy nagyobb vagy két kisebb heverő. A *Jutka* ágyát eltakaró spanyolfalat egy kifeszített lepedővel is jelezhetjük.

TÜNDÉR

DEVECSERI GÁBOR

A FURFANGOS CSECSEMŐ

SZEREPLŐK:

MAIA

HERMÉSZ

TEKNÓSBÉKA

GYEREKEK

KAKOSZ, a gonosz óriás

TEHENEK

APOLLÓN

A FÜGGÖNY ELŐTT

FIÚ: Már megint a függöny mögé kukucskálsz. Jaj, de kíváncsi vagy!

LEÁNY: Miért? Te talán nem azt teszed? A múltkor is te voltál a kíváncsibb. Most „A furfangos csecsemő”-t fogják adni. Nem tudod, ki az a furfangos csecsemő?

FIÚ: Dehogynem, tudom. Én mindent tudok, amit ti, lányok, nem tudtok.

LEÁNY: Hát akkor mondd meg.

FIÚ: Most jut eszembe, hogy ezt az egyet mégsem tudom.

LEÁNY: Akkor megmondom én. Hermész.

FIÚ: Az egyik görög isten?

LEÁNY: Az. Akinek történetét a homéroszi himnusz mondta el.

FIÚ: Az mi, hogy homéroszi himnusz?

LEÁNY: Nem tudod?

FIÚ: Nem.

LEÁNY: Érdekes. Pedig ti, fiúk, mindent tudtok. Ez meg már a második dolog ma, amit nem tudsz.

FIÚ: Hát ezt a kettőt nem tudom. Egyébként pedig mindent tudok.

LEÁNY: Jó, jó. Hát akkor megmondom, hogy ezt is tudd. A homéroszi himnuszok a legrégebb és legnagyobb görög költőnek, Homérosznak és az ő tanítványainak az elbeszélő költe-

ményei. Legtöbbször egy-egy olümposzi istennek a történetét mondják el. Mint például ezt a kis Hermészét. De mondd csak: az, hogy mi az Olümposz, az nem a harmadik, amit nem tudsz?

FIÚ: No, ezt éppen hogy nagyon is jól tudom: magas, hóborította hegy, ahol a régi görögök hite szerint az istenek éltek.

LEÁNY: Így van. De a kis Hermész nem élt az Olümposzon. Mert az ő anyja, Maia istennő, nem volt olümposzi istennő. Csakhogy Hermész nem nyugodott bele abba, hogy az Olümposztól távol éljen. Ezért már egynapos korában mindenféle furfangokat mívelt.

FIÚ: Milyeneket?

LEÁNY: Például elkészítette a világ első lantját.

FIÚ: Erről már hallottam. Egy teknősbékából. Kikaparta a páncéljából az állatot, aztán az üres páncél fölé két rudat feszített, egy pálcát meg keresztbe tett, és az egészet felhúrozta. Így volt?

LEÁNY: A vers így mondja. De én azt hiszem, itt Homérosz, akármilyen nagy költő volt is, tévedett.

FIÚ: Miért?

LEÁNY: Hermész csak furfangos volt, de nem gonosz. Én nem hiszem, hogy megölte azt a teknősbékát.

FIÚ: Hát akkor nem készített lantot?

LEÁNY: Dehogynem.

FIÚ: De hogyan?

LEÁNY: Megmondom neked: valahogyan.

FIÚ: Nagyon okos vagy! Nagyon bölcsen feleltél! Ebből semmit sem tudok.

LEÁNY: Hát nem veszed észre, hogy nem akarom megmondani. Épp ezt fogjuk ma itt látni. Csak nem mondom el előre az egészet!

FIÚ: No, akkor még csak ezt az egyet mondd el, hogy ha egyszer Hermész készítette el a lantot, akkor miért Apollón az az isten, aki lanttal jár, és miért ő vezeti a Múzsákat?

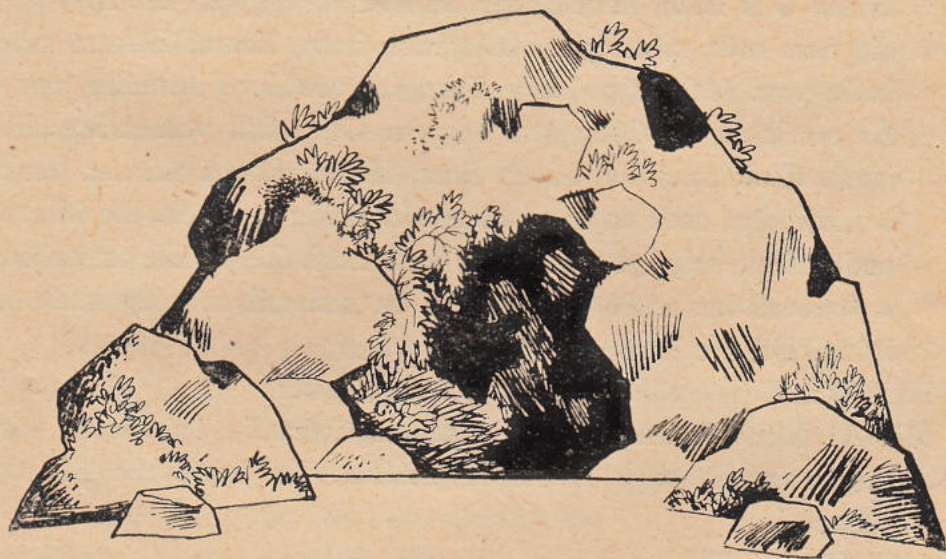
LEÁNY: Hát nem tudod?

FIÚ: Mondtam már, hogy minden mást tudok, ezt az egyet nem tudom.

LEÁNY: Ezt pedig nem tőlem fogod megtudni, hanem éppen ebből a színdarabból. Szaladjunk le, és figyeljünk, mert mindjárt kezdődik!

FIÚ: Jó, menjünk. Jó mulatást!

LEÁNY: Jó mulatást!

Kezdődik a játék

Szín: Maia istennő barlangja a Külléné-hegy oldalában, előtérrel. A barlangban bölcső, abban fekszik a kis Hermész. Mikor a függöny fölmegy, az istennő ringatja kisfiát, és altatódalt énekel:

MAIA:

Aludj, aludj, kisfiacskám,
aludj, csillagszemecském.
Ringatlak, rengetlek,
aludj szemecském. (*Fölemelkedik, előrelép.*)

Ki látott még ilyet? Istennő vagyok, Maia a nevem. Itt lakom a Külléné-hegy barlangjában. Jó barlang, tág barlang. Díszes is, gazdag is. Arany, ezüst, gyöngy, hímzett szőnyegek – mindebben kedvemre gyönyörködhetem. Csakhogy semmi kedvem gyönyörködni, nem, nekem nem! Ott fekszik a bölcsőben a kisfiam, Hermész. Nem sír, mert az nem szokása, hiszen ő is isten, mint ahogy én istennő vagyok. Az apja pedig nem más, mint éppen a legfőbb isten, Zeusz! Ekkora szakállá van. (*Mutatja, hogy Zeusznak mekkora szakállá van.*) És ott lakik az Olümposz hegyén. Ott lakik vele a legtöbb isten. Csak az ő fia, az én fiam, Hermész, ez, akit itt látok a bölcsőben, csak ez nem! Nem sír. Pedig sírhatna. De hiszen majd sírok helyette én. Miért kell neki, Zeusz fiának ebben a félreeső barlangban élnie? És ha akármilyen szép barlang is! Ki látott már ilyet?

HERMÉSZ (*bölcsőből*): Ki látott még ilyet?

MAIA: Ékhó, Ékhó, nyájas visszhang-istennő, testvérem, hát meglátogattál nagy szomorúságomban. Jer közelébb! Mondj többet is.

HERMÉSZ: Többet is.

MAIA: No, ne csak azt, amit én mondok. Itt mondhatsz olyat is, ami neked magadnak jut eszedbe. Magunk közt vagyunk. Szép Ékhó, jó Visszhang, vigasztalj már meg engem.

HERMÉSZ: Gengem.

MAIA: Ennek semmi értelme. De talán nem is a Visszhang jár itt. (*A közönséghez.*) Talán közületek csúfolódik valaki velem!

HERMÉSZ: Ki velem! (*Kiugrik a bölcsőből.*)

MAIA (*hátrafordul, meglátja*): Te vagy az?! Nem még vissza azonnal a bölcsődbe! Ki látott még ilyet?!

HERMÉSZ: Ki látott még ilyet?! Így ráripakodni egy csecsemőre, aki még beszélni sem tud, és nem védheti magát?

MAIA: Ne feleselj anyáddal! De várj csak! Hogy tudtál megszólalni, hiszen csak ma születél.

HERMÉSZ: Éppen ezért.

MAIA: Hogyhogy éppen ezért? Mert ma születél?

HERMÉSZ: Mert megszülettem. Ha nem születtem volna meg, nem tudnék beszélni. De mert én is isten vagyok, hát már az első nap beszélek. Ki látott még ilyet?

MAIA: Hát én most már láttam. De azért csak vissza a bölcsőbe! Jaj, nem elég, hogy vigyáznom kell az én gyámoltalan kisfiamra, de még azt sem tudja ez a gyerek, hogy milyen igazágtalanság éri őt. Ezért ilyen jókedvű. No de majd annál nagyobb lesz a csalódása, ha látja, hogy minden isten az Olümposzon élhet, csak ő nem. Az én fiam! Jaj nekem. (*Sír.*)

HERMÉSZ: Anyám, ne sírj. Nagyonis jól tudom, mi a baj. Gyámoltalan pedig éppen nem vagyok. Majd gondoskodom róla, hogy először is: az Olümposzra kerüljek; másodszor: hogy az emberek éppúgy tiszteljenek engem áldozatokkal és könyörgésekkel, mint a többi istent. De nemcsak engem, téged is, anyám. Így hát már indulok is.

MAIA: Mit képzelsz? Hova?

HERMÉSZ: Apollónhoz.

MAIA: A bátyádhoz? A fényes istenhez? Aki éppúgy Zeusz fia, mint te?

HERMÉSZ: Igen; de aki az Olümposz hegyén lakik, nem úgy, mint mi. Azért is látogatom meg.

MAIA: Nem engedlek el. Amúgy sincs otthon ilyenkor.

HERMÉSZ: Éppen azért látogatom meg most. Tudom, hogy van egy szép csordája. Hát azt a csordát én elhajtom. Bottal ütheti a nyomát.

MAIA: Nem szégyelled magad? Egynapos korodban! Tolvaj akarsz lenni? Az én fiam, tolvaj?

HERMÉSZ: Miért nem bízol bennem, anyám? Nem tartom meg én azokat a teheneket. Visszaadom neki. De azt akarom, hogy ismerjék meg erőmet, furfangos voltomat. Az Olümposzon is! Édesanyám! Eredj csak belső termedbe, pihenj le. És nyugodtan bízz rám mindent.

MAIA: Hát nyugodtan nem. De mi mást tehetek, ha már ilyen nagyon akarsz szerencsét próbálni. *(Megindul a barlang mélye felé, de hirtelen visszafordul.)* Hanem, mondd csak: tudod-e, hogy Kakosz, a gonosz óriás a közelben kóborog? Nem félsz, hogy rád tör és elrabol? Jaj, mégsem engedhetlek el!

HERMÉSZ: Ne félj. Lesznek segítőtársaim.

(Maia széttárja a kezét, és a barlangba vonul vissza. Hermész füttyörészve kísétál a barlang elé.)

HERMÉSZ: Kíváncsi vagyok, kivel-mivel találkozom először. Tudom, az emberek úgy neveznek majd: a szerencsehozó isten. Vajon magamnak hozok-e szerencsét?

TEKNŐSBÉKA: Jónapot.

HERMÉSZ: Hát az van, az van, nagyon jó nap van, te kedves teknősbéka. Mert én belőled lantot készítek. Add nekem a teknődöt.

TEKNŐSBÉKA: Adjam? Nem adom.

HERMÉSZ: Miért nem? Talán bizony tudsz énekelni?

TEKNŐSBÉKA: Tudok? Nem tudok.

HERMÉSZ: Nem is szeretnél?

TEKNŐSBÉKA: Nem szeretnék? Ki ne szeretne énekelni?
Csakhogy nem tudok.

HERMÉSZ: Akkor add kölcsön a teknődet, és meghallod,
milyen szépen énekelsz. (*Leveszi a teknős tarka teknőjét, és felbúrozza.*) Idesüss! Ez a világ első lantja.

TEKNŐSBÉKA: Az első?

HERMÉSZ: Az bizony, az első!

TEKNŐSBÉKA: Jaj, de jó! Ha igazán az első, akkor nagyon örülök.

HERMÉSZ: Örülök, hogy örülsz.

TEKNŐSBÉKA: De még mennyire! Csakhogy még sohasem láttam ilyet.

HERMÉSZ: Hát ha már láttál volna, akkor nem is lehetne ez az első.

TEKNŐSBÉKA: Igaz, igaz. Örülök, nagyon büszke vagyok rá,
hogy ez a világ első... első mije?

HERMÉSZ: Lantja.

TEKNŐSBÉKA: Az az! Pontosan azt akartam mondani. De
mondd: biztos vagy benne, hogy csakugyan az első?

HERMÉSZ: Hát hogyan.

TEKNŐSBÉKA: Köszönöm, hogy megnyugtattál. Olyan izgatott voltam.

HERMÉSZ: No de most ide figyelj: hallgasd meg, hogy mit tudsz! (*Pengeti a lantot, énekel.*)

Harmatos a fű,
harmatos a fű,
a május itt van újra, lásd,
és cinke szól magas ágon.

Hallod, milyen szépen zengsz?

TEKNŐSBÉKA: Nem én, Hermész, hanem csak a teknőm.

HERMÉSZ: Hát a teknőd nem te vagy?

TEKNŐSBÉKA: Bizonyos tekintetben igen, bizonyos tekintetben azonban nem.

HERMÉSZ: Hát, barátom, akkor egyszerű a dolog. Abból a tekintetből, amelyben a teknőd nem te vagy, add nekem, hiszen így nem is ér veszteség; abból a tekintetből pedig, amelyben te vagy – légy büszke rá, hogy ilyen szépen zenélsz.

TEKNŐSBÉKA: Mégsem adhatom, lásd be. Nem maradhatok csupaszhátú. A mi családuknban az nem szokás.

HERMÉSZ: Erről is gondoskodom. *(Beszalad a barlangba, kihozza anyja mosóteknőjét, és a teknős hátára borítja.)* Most már jó lesz?

TEKNŐSBÉKA: Nem tudom. Majd kipróbálom. *(Eltotyog.)*

HERMÉSZ: Most pedig rajta! Ideje, hogy társaságom legyen. *(Pengeti a lantot.)*

Idegen vándor útra készül,
hazatart, nincs más gondja,
nem alszik éjjel, nem alszik nappal,
kis pejlovát patkolja.

GÖRÖG GYEREK: Itt vagyok!

HERMÉSZ: Van már egy görög pajtásom. Tudtam, hogy erre a görög dalra tüstént idesiet. De folytassuk:

A kertünkben kinyílott az édes orgona,
a kertünkben kinyílott az édes orgona,
százfajta kismadárka rak fészket mind oda.
Szóke kicsi párom, véled ó be jó, be jó!
Két karodon, édes, ó be jó, be jó!

FRANCIA KISLÁNY: Itt vagyok, ragyogok!

HERMÉSZ: Köszöntelek, kedves francia kislány. (*Új énekbe kezd.*)

Csipkefa bimbója
kihajlott az útra,
rida rida bom bom bom,
kihajlott az útra...

MAGYAR GYEREK: Engem is hívtál. Eljöttem.

HERMÉSZ: Köszöntelek, magyar kisfiú! Hát az olasz, az orosz, a spanyol, a kínai, a lengyel, a néger és a többi meg a többi, hol marad? (*Szöveg nélkül egy-egy népdalsort penget a lantton, így éneкли maga köré a kórust, segítőtársait.*) Üdvözöllek szép mindnyájatokat! Nagy tervem van, el akarom mondani nektek. A terv nagyon izgalmas. Arról van szó, hogy...

TEKNŐSBÉKA (*betotyog*): Jónapot.

HERMÉSZ: Mit parancsolsz?

TEKNŐSBÉKA: Csak azt jöttem megmondani, hogy jó.

HERMÉSZ: A tervem?

TEKNŐSBÉKA: A teknő. (*Kitotyog.*)

HERMÉSZ: Örülök. Egyszóval az a tervem, hogy elhajtom Apollón teheneit.

GYEREKEK: Nem jól teszed.

HERMÉSZ: Tudom, tudom; azt akarjátok mondani, hogy ne károsítsam meg. De hát én nem is kívánom megkárosítani Apollónt. Csak arra vágyom, hogy lássa, milyen erős, milyen ügyes vagyok. A teheneit majd visszakapja!

GYEREKEK: De Apollón okos. Rajtakaphat már a kezdet kezdetén. És megtalálhatja a teheneket. Akkor aztán mondhatod neki, hogy amúgy is visszaadtad volna, nem hiszi el.

HERMÉSZ: Nem találja meg őket. A farkuknál fogva húzom

majd a teheneket. Akkor a nyomok fordított irányba mutatnak.

GYEREKEK: Csakhogy . . .

TEKNŐSBÉKA (*betotyog*): Jónapot.

HERMÉSZ: Mi a baj? Történt valami?

TEKNŐSBÉKA: Csak azt jöttem mondani, hogy nagyon jó.

HERMÉSZ: Hiszen ezt már mondtad.

TEKNŐSBÉKA: Nem. Csak azt mondtam, hogy jó, nem azt, hogy *nagyon* jó. Pedig így van. Sokkal szellősebb, mint a régi. (*Kitotyog.*)

HERMÉSZ: Örülök.

GYEREKEK: Ne örülj. Apollón erős. Kár vele kikezdened.

HERMÉSZ: Majd megijesztem.

GYEREKEK: Ugyan! Hogyan is ijedne meg tőled?

HERMÉSZ (*pillanatok alatt fűzfavesszőből nagy sarut fon, s a talpára köti*): Ha ezeket a nyomokat látja, majd azt hiszi, hogy egy óriás hajtotta el a teheneit. Nem is mer utánam jönni.

GYEREKEK: Lehet, hogy igazad van, Hermész. Induljunk hát.

HERMÉSZ: Nem, nem; majd csak én magam. Meg kell mutatnom, ki vagyok. Ti addig itt játsszatok.

GYEREKEK: És nem félsz az úton egyedül?

HERMÉSZ: Én?! Még Kakosztól, az óriástól sem! (*Indulna kifelé, de szembetalálkozik a teknőssel.*)

TEKNŐSBÉKA: Jónapot.

HERMÉSZ: Mit parancsolsz?

TEKNŐSBÉKA: Mégsem jó, Hermész

HERMÉSZ: Miért nem?

TEKNŐSBÉKA: Mert mit csinálok a nagy teknősbéka-ünnepeken? Oda én sem mehetek ebben a pongyolában.

HERMÉSZ: Ne félj. Amikor teknősbéka-ünnep van, az más. Olyankor eljössz hozzám, visszaadod a teknőt, és megkapod

a magad teknőjét. Mikor pedig vége az ünnepnek, újra cserélünk. Jó?

TEKNŐSBÉKA: Nem tudom. Majd gondolkozom, aztán felelek. *(Kitotyog.)*

HERMÉSZ: Én is megyek. Gyerekek, várjatok meg. *(Elmegy.)*

GYEREKEK: Játsszunk bújócskát! – Nagyon jó!

TEKNŐSBÉKA *(visszajön)*: Jónapot.

GYEREKEK: Mi a baj?

TEKNŐSBÉKA: Csak azt jöttem megmondani, hogy jó.

GYEREKEK: Mi a jó?

TEKNŐSBÉKA: Az, hogy majd mindig cserélünk. Már megyek is.

GYEREKEK: Ha már itt vagy, maradj itt. Játssz velünk bújócskát.

TEKNŐSBÉKA: Jó. Én majd mindig bebújok a teknőm alá, és akkor nem találtok meg.

GYEREKEK: Nem úgy van. Te leszel a hunyó.

TEKNŐSBÉKA: Úgy is jó. Egy, kettő, három... Kérlek mondjátok meg, mi jön a három után.

GYEREKEK: Négy. Csak számolj.

TEKNŐSBÉKA: Köszönöm. Egy, kettő, három, négy... Gyerekek, gyertek vissza, mondjátok meg, mi jön a négy után.

GYEREKEK: Öt. De nem magyarázunk tovább. Elég ötig számolnod. Kezdd előlről.

TEKNŐSBÉKA: Egy, kettő, három, négy... *(Mialatt a teknős bebunyit szemmel számol, az egyik gyerek szépen kitolja a teknő alól, vagy leemeli róla a teknőt, és maga bújik a helyére.)*

TEKNŐSBÉKA: ... öt, öt, öt, öt... száz!!! *(Megindul keresni. Észreveszi a teknőt.)* Megvagy! *(A gyerek nem bújik elő.)* Nem, mégsem vagy meg. Hiszen ez csak én vagyok.

Látom a teknőről. Én pedig hunyó vagyok, és a hunyót nem szokás keresni. Megyek máshová. (*Eltotyog.*)

GYEREKEK (*bejönnek, észreveszik, a teknő alatt lapulót, rátámadnak*): Ezt nem szabad! – Így nem lehet! – Most te vagy a hunyó!

AZ ÚJ HUNYÓ: Egy, kettő, három... száz!!! (*Kimegy ő is.*)

AZ ÓRIÁS (*betoppan*): Kakosz vagyok, emberevő óriás. No! Hol az a kis Hermész? Jókor jöttem, vagy nem? Lépteket hallok! Biztos Hermész jön. Majd meglesem. (*Az üresen maradt teknő alá bújjik, de karja, lába kilátszik alóla.*)

AZ ÚJ HUNYÓ: Hát te ugyanazt teszed, amit nekem megtiltottak? Nem jössz elő? (*Észreveszi a nagy kart, lábat.*) Jaj! Gyerekek! Siessetek ide!

GYEREKEK: Hát ez meg micsoda? Ki nőtt meg ekkorára? Ez nem közülünk való, hanem valami óriás. Talán éppen Kakosz, a gonosz óriás. Az sem baj. Ha mind együtt vagyunk, nem kell félnünk tőle.

AZ ÓRIÁS (*félre*): Ilyen sokaságra nem számítottam. Nincs mit tennem, nyájas arcot kell vágnom. (*Lassan kibújjik a teknő alól, összehúzza magát.*) Jónapot, gyerekek. Milyen jókedvetek van. Milyen rendesen játsztok itt. No, ne riadozzatok tőlem. Én csak egy egészen kis óriás vagyok. Békés utas. Maia istennőt keresem.

GYEREKEK: Miért bújtál a teknő alá?

AZ ÓRIÁS (*félre*): Semmi szükségem tanúkra! (*A gyerekekhez.*) Csak úgy, tréfából. Azaz nem is. Azt hittem, ott lakik.

GYEREKEK: Dehogyan lakik ott. De ha őt keresed, menj be oda, a barlangba, ott megtalálod.

AZ ÓRIÁS: Nem, köszönöm. Azt hiszem, majd inkább máskor látogatom meg.

MAIA (*megjelenik a barlang bejáratában*): Ki keres engem?

GYEREKEK: Tiszteletre méltó istennő, ez az óriás.

MAIA: És mit kíván? Mit kívánsz?

AZ ÓRIÁS: Én? Én igazán semmit. Azaz, csak meg akartam mondani neked, hogy . . . hogy milyen szép idő van.

MAIA: Igazán kedves tőled. (*Félre.*) Valami sehogy sem tetszik nekem ebben az óriásban. Behívom a belső termekbe, nehogy a gyerekekre támadjon. (*Az óriáshoz.*) Fáradj be, szívesen látlak.

AZ ÓRIÁS (*félre*): Mit tehetek? Be kell mennem, nehogy mindenki gyanút fogjon. És ezalatt a kis Hermész meg is jöhet, el is illanhat. Ezt jól megcsináltam! (*Maiához, fogcsikorgatva.*) Igazán nagyon szíves vagy. Nagyon köszönöm, hogy megvendégelsz. (*Bemegy a barlang belső részébe.*)

HERMÉSZ (*jön, a farkuknál fogva búzott tehenekkel*): Csak erre, erre!

Hisz aki gyáva, mit se nyer,

Tehenek, erre jertek.

Minek a bánat? Minek a bögés?

Ne legyetek levertek.

Ej, no, hát ne lógassátok a fejeteket. Jó helyre hozlak.

TEHENEK: Nem szép dolgot cselekszel, Hermész. Elvonszolsz minket a legelőről. Minek húzol ide? Tiltakozunk!

HERMÉSZ: Csak ne tiltakozzatok.

TEHENEK: Mu-u-ú-száj!

HERMÉSZ: Miért muszáj?

TEHENEK: Mi Apollón tehenei vagyunk.

HERMÉSZ: No és? Hiszen nem szakítlak el tőle.

TEHENEK: Hát miért húztál ide? Csak mu-u-u-ú-latságból?

HERMÉSZ: Persze. Csak bújócskát játszunk. Apollón a hunyó.

Vigyázzatok, meg ne találjon. Bújjatok ide, a bokrok mögé.

TEHENEK: Bú-u-u-ú-jócskát? Az más. Nagyon szívesen. (A bokrok mögé bújnak.)

APOLLÓN (beront. A gyerekek útját állják, Hermész nagy ugrással a bölcsőbe szökken): Helyben vagyunk. Itt lesznek a teheneim. De hiszen ez Maia istennő barlangja. Hol van Hermész, az én kedves öcsém, az a drágalátos? Sejttem, ő hurcolta el a teheneimet.

GYEREKEK: Mi dolgod, Apollón, Hermésszel? Nézd meg ezeket a lábnyomokat. Ha már ilyen okos vagy, és nyomon követed a teheneidet még akkor is, ha hátrafelé húzzák őket, akkor már lásd meg azt is, milyen nagyok ezek a lábnyomok. A tehéntolvaj nem lehet Hermész, csak valami óriás!

APOLLÓN (nevet): Milyen óriás? Hol van itt óriás?

MAIA (az óriást a barlang bejáratáig kikíséri): Valóban szép idő van. De most már, gondolom, sietned kell. Járj békeséggel. (Visszamegy a barlangba. Az óriás megindul, meglátja Apollónt, megtorpan.)

GYEREKEK: Hogy hol van itt óriás? Hát ott áll! (Rámutatnak.) Ő lopta el a teheneidet!

AZ ÓRIÁS: Ne higgy nekik, Apollón! Nem is láttam a teheneidet.

APOLLÓN: Meg ne mozdulj! (A gyerekekhez.) Kötözzétek meg!

AZ ÓRIÁS: Nem is láttam őket.

APOLLÓN: Tudom. De azt is tudom, hogy te nem vagy más, mint Kakosz, az emberevő, gonosz óriás. Nem békés utasember. Gyerekek, vezessétek az istállóba, zárjátok be, és mindig őrködjék mellette valaki, mert veszedelmes óriás ez. Én bemegyek Maia istennőhöz, és útbaigazítást kérek tőle, mert meg akarom találni a teheneimet. (Bemegy a barlangba.)

Néhány gyerek elvezeti a rúgkapáló óriást. A többi a bölcső köré áll.)

GYEREKEK: Nézzétek, hogy a fülére húzta a pólyát. – Nem csoda, hogy Apollón észre sem vette. – Jaj, Hermész, ne könyökölj föl! Apollón minden pillanatban kijöhet.

HERMÉSZ (*mérgesen felkönyököl; bóna alatt szorongatja a lantot*): Bár kijönné! Olyan buták vagytok, hogy arra szavakat is alig tudok találni. Hát azt hiszitek, azért huzigáltam idáig azokat a makacs teheneket, hogy Apollón rám se találjon? Szó sincs róla! Hogy ne fedezzen föl? Szó sincs róla! Meg akarom mutatni, hogy mit tudok. Tehenek, jertek elő!

TEHENEK (*a bokrok mögül*): Nem tehetjük, Hermész. Mi komoly tehenek vagyunk, komolyan vesszük a bújócskát.

HERMÉSZ: Legalább bögjete. Itt van Apollón.

TEHENEK: Itt van? Akkor nagyon, nagyon nagy csöndben leszünk. Apollón a hunyó. Mi hallgatunk. Ez így szabályos.

HERMÉSZ: Úgy kell nekem! Minek is bíztam a tehenekben. Magamnak kell cselekednem.

GYEREKEK: Meg akarod mondani Apollónnak, hogy te hajtottad el a teheneket?

HERMÉSZ: Hogyisne! Természetesen letagadom. De nem az a célo, hogy Apollón higgyen is nekem. Hanem az, hogy magával vigyen az Olümposzra, hadd ismerjenek meg ott engem a többi istenek is!

APOLLÓN (*Maiával együtt kilép a barlangból*): Igazad van, tiszteletre méltó Maia istennő; bent semmi nyoma a teheneknek. De hát akkor itt kell lenniük valahol.

HERMÉSZ (*kidugja fejét a bölcsőből*): Mu-u-u-ú!

APOLLÓN: Hát itt vagy? Nem is láttalak az előbb. Egykettő, mondd csak meg, hova rejtetted a teheneidet! Csak te vihetted el őket.

HERMÉSZ: Kedves és tiszteletre méltó bátyám, Apollón? Miért akarod magad kinevettetni? Hogy hajthattam volna el a teheneidet én, aki csak ma születtem! Nincs nekem gondom a te teheneidre. Én az édes álommal törődöm, a langyos tejjel, a meleg fürdővel, a puha pólyával. Igen, azt nagyon fontosnak tartom, hogy a pólya puhán göngyölje be a vállamat. De tehenekkel mi dolgom volna? A talpam gyöngye, a föld pedig érdes. Csak nem képzeled, hogy ki tudok szállni a bölcsőből? Hiszen még beszélni sem tudok!

APOLLÓN *(nevetve)*: Kár a szónoklatért, te bölcsőbeli gyermek, furfangos Hermész isten. Ha nem jössz, viszlek! Kiemellek a bölcsőből, így ni! Jössz velem, és megmutatod, hova bújtattad a teheneket. No nézd csak! Hát így illetlenkedsz a kezemben?! *(Leteszi Hermészt a földre.)*

HERMÉSZ: Ugye, megijedtél, Apollón? De nem tehetek róla. Aki egy csecsemőt hirtelen emel föl, annak mindig számolnia kell az ilyesmivel. De ne csüggedj. Tégy vissza szépen a bölcsőbe, és menj utadra békével.

APOLLÓN: Ilyen szemtelen kis istent még nem láttam soha! Azonnal jössz velem!

HERMÉSZ: Jól van, Apollón, megyek veled. De nem máshová, hanem csak az Olümposzra, apánkhoz, Zeuszhoz. Ott bevádolhatsz engem, hogy elloptam a teheneidet. De én is téged, hogy méltatlanul bánasz velem. Tegyen igazságot Zeusz.

APOLLÓN: Azt se bánom. De vinni nem viszlek. Gyere csak szépen utánam.

HERMÉSZ: Fáradt vagyok!

APOLLÓN: Hogy lehetsz fáradt, mikor, mint mondod, ki se szálltál a bölcsőből?

HERMÉSZ: Fázom!

APOLLÓN: Húzd a füledre a pólyát.

MAIA (*kilép a barlangból*): Megállj, Apollón! Hova viszed a fiamat?

HERMÉSZ: Úgy van, úgy van, nagyon helyes! Vigyél, Apollón és ne gyalogoltass, hiszen, hallod, anyám is azt mondja, hogy viszel. Te pedig, édesanyám, légy nyugodt, és eressz útra – nemsokára megkapjuk a tiszteletet, ami megillet bennünket! (*Maia elmosolyodik, bólint és bemegy a barlangba: a gyerekek követik Apollónt és Hermészt. Kifelé menet beleütköznek a teknősbe.*)

TEKNŐSBÉKA: Jónapot. Elnézést kérek, de most kezdődik a Nagy Teknősbéka-ünnep. Cseréljük vissza a teknőket, Hermész, ahogy megígérted.

HERMÉSZ: Nemesszívű teknősbéka! Szívesen. Tessék. De mi most indulunk. Jó mulatást! (*Mind kimennek, csak a teknős marad a színen.*)

TEKNŐSBÉKA: Maradjatok! Meghívlak titeket az ünnepünkre! Mind elmentek. Nahát! Nem értem. Mindenki mással foglalkozik. Mikor pedig annyi érdekes történik a világon. Mint például a mi szép ünnepünk is. Rohanok, nehogy későn érjek oda. (*Kitotyog. A szín egy pillanatra üresen marad.*)

TEHENEK (*előjönnek a bokrok mögül*): Hát mi meddig várjunk itt?

AZ ÓRIÁS HANGJA: Semeddig se várjatok, derék tehenek! Gyertek ide, az istállóba. Fáradtak lehetek. Itt jó helyetek van. Csak az a kár, hogy én foglalom el.

TEHENEK: Ki vagy te?

AZ ÓRIÁS HANGJA: Békés utasember. De én már kipihentem magamat. A helyet szívesen átadom. Csak az a kár, hogy a ruhám belegubancolódott itt a rudakba. De ha a szarvatokkal segíttek kioldani, hát én szívesen kimegyek.

TEHENEK: Hát hogyan segítenénk! Nagyon szépen köszönjük. *(Kimennek.)*

AZ ÓRIÁS *(beront)*: Én is nagyon szépen köszönöm! *(Nevet.)*

Így ni! Most pedig lesbe állok. *(A bokrok mögé bújik.)*

GYEREKEK *(beszaladnak)*: Istennő, istennő, Maia istennő!

MAIA *(kijön)*: Miért vagytok ilyen izgatottak, gyerekek?

GYEREKEK: Tárgyalás van az Olümposzon. Zeusz nevet. De hogy nevet!

MAIA: Mit nevet?

GYEREKEK: Azon, hogy a te fiad, a mi barátunk, Hermész hogyan szónokol, pedig még csak csecsemő. Ez nagyon tetszik neki. De azért azt mondta, hogy Hermésznek vissza kell adnia a teheneket. Sőt, még talán valami büntetés is lesz az ítéletben.

EGY ÚJONNAN JÖTT GYEREK: Nem lesz! De nem ám! Mert mikor Hermész már kifogyott az érvekből, hát betotyog a kör közepére egy teknősbéka, és azt mondja, jónapot, tévedett, a Nagy Teknősbéka-ünnep csak négyszázkilencvenhét év múlva lesz, ő egy kicsit eltévesztette az időt, hát most visszahozta Hermésznek a kölcsönteknőt.

GYEREKEK: A lantot!

AZ ÚJONNAN JÖTT GYEREK: Igen, a lantot. Hermész pedig azon nyomban elkezdett rajta játszani. És olyan szépen, hogy Zeusz most már nem nevetett, hanem sírt. De örömeiben.

GYEREKEK: És Hermésznek ítélte a teheneket?

AZ ÚJONNAN JÖTT GYEREK: Azt már nem. Ez nem lett volna igazságos. De Hermész ezt nem is akarta volna. Így szólt: „Hiszen úgyis visszaadtam volna. Nem kellenek nekem. Mit kezdenék velük? A fontos az, hogy engem, és anyámat is, most, hogy már ismertek, ugyanaz a tisztelet illet meg, mint titeket.”

MAIA: Ezt mondta?

AZ ÚJONNAN JÖTT GYEREK: Ezt. De Apollónt is elbűvölte a fiad lantszava. „Még többet is kapsz – mondta neki –, neked adom a teheneket. Nem kell hogy visszahozd őket.”

GYEREKEK: És Hermész elfogadta?

AZ ÚJONNAN JÖTT GYEREK: Nem egészen. Azt mondta, hogy az embereknek adja a teheneket, ő maga pedig pásztoristen lesz. Apollón ebbe beleegyezett, Hermész nagyon szépen megköszönte, és ő is adott ajándékot Apollónnak: a lantot.

MAIA: Örült Apollón?

AZ ÚJONNAN JÖTT GYEREK: Nagyon. Rögtön maga köré gyűjtötte a Múzsákat, és lantszóval vezette őket. Vezess be minket, istennő, mert rögtön itt lesz a fiad, díszítsük fel győzelme ünnepére a lakást. *(Mind a barlangba vonulnak.)*

HERMÉSZ *(ostort pattogatva jön)*: Győztem!

AZ ÓRIÁS *(kirohan a bokrok mögül)*: Én győztem! Végre egyedül csíptelek. Végre zsákba dughatlak! *(Megfogja Hermészt, zsákba dugja, és elrohan vele.)*

APOLLÓN *(jön)*: Hol van az én kedves öcsém, Hermész! Hát senki sincs itt?

GYEREKEK *(kiszaladnak a házból)*: Itt kell hogy legyen. Halottuk a hangját. – De mi ez? Itt az ostora. Itt meg a gonosz óriás lábanyoma! Hogyan szabadulhatott ki?

APOLLÓN: Most nincs idő ezen töprengeni. Gyertek velem, még nem járhat messze! Szabadítsuk meg Hermészt! *(Elrohannak.)*

TEHENEK HANGJA: Mu-u-u-ú!

MAIA *(kijön a barlangból)*: Hol késik az én kisfiam, az a furfangos csecsemő?

TEHENEK HANGJA: Az a gyanúnk, istennő, hogy buták voltunk.

MAIA: Én megerősítelek benneteket ebben a gyanúban, tehenek. De miért ébredt épp most ez a gondolatotok?

TEHENEK (*előjönnek*): Jaj, istennő, nagyon rossz dolog történt velünk. Kiszabadítottunk butaságunkban egy gonosz óriást.

MAIA: Jaj nekem! Hol a fiam?

TEHENEK: De csak azért, mert azt mondta, hogy békés utasember. Ha nem ezt mondta volna, nem szabadítottuk volna ki. Igen, ha azt mondta volna: „Én Kakosz vagyok, a gonosz óriás; szabadítsatok ki!”, hát nem szabadítottuk volna ki. Azt mondtuk volna: „Bocsáss meg, kérlek, te gonosz óriás, de nem szabadítunk ki. Mert az a véleményünk, hogy ha kiszabadítunk, hát még valami rosszat teszel.” Ettől féltünk volna.

MAIA: Féltetek *volna*? Hát nem tett semmi rosszat?

TEHENEK: De igen. A maga részéről tett. Zsákba dugta a fiadat, és elrohant vele. Azóta talán már meg is ette. Jaj, de buták vagyunk. Ilyesmi is csak velünk történhet!

MAIA: Jaj nekem! Jaj! Jaj!

HERMÉSZ HANGJA:

Harmatos a fű,
harmatos a fű,
a május itt van újra, lásd,
és cinke szól magas ágon.

APOLLÓN (*lantsot pengetve és az éneklő Hermészt átölelve, a gyerekek kíséretében bejön*): Ne sírj, Maia istennő! Visszahoztam a fiadat. A gyerekek kiszabadították.

GYEREKEK: Apollón lantszóval megbénította az óriást.

APOLLÓN: A gyerekek pedig elvették tőle a zsákokat. Nagyon bátrak voltak. Hamar utolérték, és nekirontottak.

GYEREKEK: De ha Apollón lantja nem szólal meg, hát talán legyőzött volna valamennyiünket.

APOLLÓN: Soha!

GYEREKEK: Dē bizony, amikor a lant egy pillanatra elhallgatott, hát az óriás kitépte magát a kezünk közül, és a sziklák közé menekült.

TEHENEK: Hát nem fogtátok el? Kár. Mert most már nem engedték volna szabadon. Azt mondtuk volna neki: „Bocsáss meg, de nem engedünk szabadon.” És nem is engedték volna.

MAIA *(aki azon nyomban átölelte a belépő Hermészt)*: Gyere kisfiam, édes kisfiam, fáradt lehetsz. Nagy dicsőséget szereztél; pihenj egy kicsit a bölcsőben. Melyik egnapos csecsemő tett ennyi mindent? Büszke vagyok rád!

GYEREKEK: Mi is. De az óriás miatt féltünk téged. Hátha visszatér.

APOLLÓN: Az bizonyos, hogy vissza akar térni. De amíg a lant szól, nem teheti. *(Tölcsért formál a tenyeréből, és kifelé kiált.)* Hallod-e, te gonosz óriás! Ha most nem tudunk is elfogni, ne bízd el magad. Mert mennél szebben szól a lant, annál biztosabban eljön a te gonosz erődnek a vége. Reszkess a lanttól!

GYEREKEK: Reszkess a lanttól!

HERMÉSZ: Köszönök mindent, Apollón, anyám, pajtásaim. Tehenek, csönd! Ideje egy kicsit aludnom. De senki se nehezteljen. *(Felül a bölcsőben. A közönséghez.)* Ígérem, hogy rólatok fogok álmodni. *(Visszafekszik.)*

MAIA: Húzd a fejedre a pólyát, nehogy megfázz.

Aludj, aludj, kisfiacskám,
aludj, csillagszemecském.
Ringatlak, rengetlek,
aludj, szemecském.

Függöny

RENDEZŐI TANÁCSOK

A darab élő- és bábszínpadon egyaránt előadható. Ha báb-színpadon játszunk, kesztyűs bábukat készíttessünk hozzá, az óriást élő szereplő játssza.

Az élőszínpadi előadás feltétele a szereplők nagyság szerinti megválasztása. *Hermész* a legapróbb termetű gyermek szerepe legyen. A *Gyerekek* Hermésznél valamivel nagyobbak, *Apollón* – az *óriást* kivéve – a legmagasabb, már nem kis gyermek, hanem felsőosztályos vagy felnőtt. A *Teknősbéka* és a *Tehenek* szerepét is kistermetű játékosokra osszuk. *Maia* közepetermetű, hosszú hajú, karcsú leány legyen. Az *Óriást* felnőttel játszassuk, de ha megoldható, akkor gólyalábon járó gyermek személyesítse meg, ebben az esetben a falábakat textillel takarjuk.

A bölcsőben fekvő Hermészt csak akkor látja meg a néző, mikor a „Ki velem!” szövegre kiugrik a bölcsőből. Fehér, hosszú inge végig rajta marad. A fejkötőt és a cumit a későbbiek folyamán a bölcsőben hagyja, csak a darab végén, mikor *Maia* újból a bölcsőbe fekteti, kapja ismét vissza. A darab elején kedveskedő, kissé kötekedő hangon beszél anyjával, csak akkor fordul komolyra a szava, mikor bejelenti elhatározását, hogy elmegy a

MAIA

HERMÉSZ

APOLLÓN

Tehenekért. A teknősbéka-lanton csak imitálja a mozdulatokat, a zene a színpal mögül hallatszik.

Az első dal szavára megjelenő görög gyermeket, több, különböző nemzetiségű gyermek követi. Amennyiben ez gondot okoz a csoportnak, vagy valamilyen okból rövidíteni szeretnének a darabon, csak a görög gyermek jelenjék meg több társával együtt. Így a többi dal elmarad, a Teknősbéka megjelenésével folytatódik a darab.

Szeretnénk felhívni a rendező figyelmét a *Teknősbéka* figurájára. Kedves, kicsit ütődött, „határozottan határozatlan”. Mikor bizonytalan, akkor sem beszél tétovázva. Mindig egyszerűen mondja szövegét. Mozgása lassú, mászás közben fejét ide-oda ingatja. A Tehenek is lassan, lustán mozogjanak.

Hermész kosztümjéről már beszéltünk. A hosszú fehér inget

TEHÉN (ha egy gyerek játssza)   TEKNŐSBÉKA

KAKOSZ

derekánál egy aranypánttal fogjuk össze, lábára fehér textil saru kerül. A görög gyerekek is hasonló ruhában vannak. A különböző nemzetiségű gyerekek kosztümjét – úgy gondoljuk – itt nem kell külön leírnunk. *Maia* istenasszony egyszínű fehér, kék vagy rózsaszínű földigérő ruhát kap, hosszú haját aranyzalaggal kötjük le. *Apollón* fehér textilből készült tógát visel, amelynek szélét görög mintákkal díszíthetjük. Az *Óriáson* sötét színű köpeny van, alatta kitömlhetjük a testét, ezzel is hatalmasabbnak tűnik. Arcát befestjük, hogy ijesztő külseje legyen. A *Teknősbékát* játszó gyermek barna tréningruhát és svájci sapkát visel. Teknőjét lavórból készíthetjük olyképpen, hogy a lavór külső részét barna anyaggal bevonjuk. Az így elkészített teknőt gumival erősítjük a játékos derekára. A *Hermésztől* kapott teknő kisebb méretű, négyzet alakú fateknő.

A *Tebeneket* két-két fiú játszhatja (ahogy a lovakat alakítjuk), letakarjuk őket világos drapp anyaggal, melyre foltokat festünk. Farkuk összekötözött spárga vagy kenderkóc. Fejükre a maszkot keménypapírból készíthetjük el, melyet gumival erősítenek magukra.

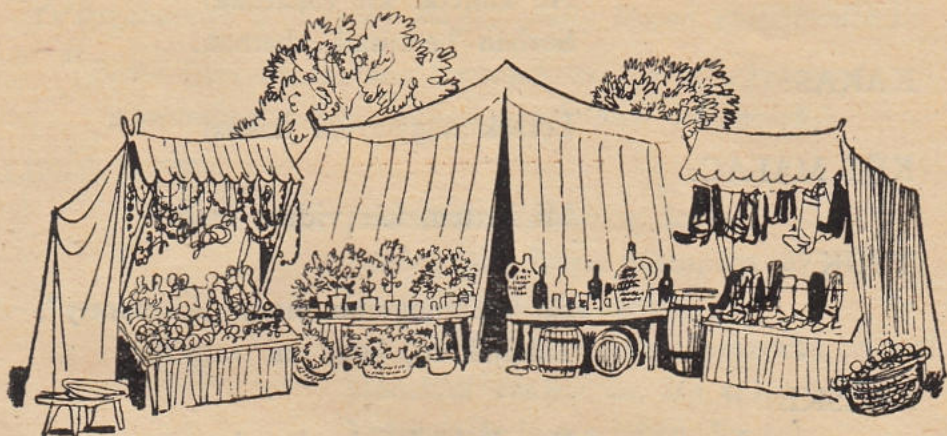
Noha az író a barlang belsejében indítja a darabot, a könnyebb és egyszerűbb díszletezés érdekében a barlangot csak jelezzük, és a játékot a barlang előtt, az erdei tisztáson kezdjük. A háttérben letakart kettőslétra lesz a hegy. A hegy egyúttal a barlang is. Bejárata a kettőslétra alatt van, ahol a takaró két vége találkozik. A barlangtól balra fát állítunk, ez alá helyezük Hermész bölcsőjét. A színpad oldalkulisszáira pár ecsetvonással erdőt festünk, a bújócska közöttük és a bölcső között folyik.

Ha lehetséges, barkácsoljunk egy nagyobb méretű bölcsőt, ha nem, hát egy ruháskosár is megteszi. A ruháskosarat kibéleljük úgy, hogy az anyag kilógó része a kosár oldalát eltakarja. A fűzfavessző sarukat keménypapírból is elkészíthetjük.

HOYOS SÁNDORNÉ

VIDÁM VÁSÁR

Népdalok és népi táncok

Szín: vidéki vásártér, közepén három vásári asztal (virágbazár, ital perec), előtte állatvásár (az állatok jelmezben).

KAR: Édesanyám, ha megúnt . . .

(A játék előtt a szereplők egyenként kibújnak a függöny elé.)

KIS LEGÉNY:

Ki volt vidéki vásáron?
Nem voltál még?
De sajnálom!
Aki ide befizetett,
Ígérem, hogy velem jöhet!

ITALOS, PERECES:

Lesz itt étel, ital, perec!
Ha pénzed van, mindent vehetsz!

KÉT KIS LEGÉNY *(kezükbén virág):*

Mi áruljuk a virágot.
Ezért szeretnek a lányok!

GAZDASSZONY:

Tőlem szép állatot vehet,
Miből majd pecsenyét ehet!

Az álarcok kit takarnak?
Sorban bemutatkozhatnak.

KAKAS:

Leszek nagytaréjú kakas!

KÉT MALAC:

Mi ketten, két vidám malac!

TYÚK:

Én azt mondom, hogy „kitrálkotty”,
Találják ki, hogy mi vagyok?

KECSKE:

Én eladó kecske leszek,
Figyeljék csak, hogy mekegeek!

LÓ *(eleje)*:

Én leszek a ló eleje,
Gyönyörű paripa feje!

LÓ *(hátlója)*:

Én a ló hátlója leszek *(megfordul és a farkát mutatja)*,
Remélem, hogy megismernek!

BAZÁROS:

Tőlem vehet vásárfiát!
Rózsát, bögrét, gyöngyöt, bicskát,
Nagyapónak tajtékpipát!

FURULYÁS:

Lesznek szép eladó lányok!
Furulyaszó, népi táncok!
Nem maradhat bús ma senki,
Táncra perdül itt mindenki!
És ha ma itt jól mulatnak,
Akkor sokat tapsoljanak!

(Visszabújnak a függöny mögé, amely lassan széthúzódik.)

(Balra leányok, jobbra legények csoportja, egymással szembe fordulva csúfolódó népdalokat énekelnek.)

LEGÉNYEK:

*Jánoshídi vásártéren, Ica te!
Legényvásár lesz a héten, Ica te!
Ezresekért adnak egyet,
Milyen drága! – mégis vesznek! Ica te!
Jánoshídi vásártéren, Ica te!
Leányvásár lesz a héten, Ica te!
Két krajcárért adnak egyet,
Milyen olcsó! Mégsem vesznek! Ica te!*

LEÁNYOK:

*A karádi faluvégen,
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom,
Leányvásár lesz a héten,
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom,
Ezresekért adnak egyet,
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom,
Milyen drága – mégis vesznek!
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom.*

*A karádi faluvégen,
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom,
Legényvásár lesz a héten,
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom,
Sült krumpliért adnak egyet,
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom,
Milyen olcsó! – Mégsem vesznek!
sej, haj lu-lu-lu-lu lárom.*

(Egy kislány krumplit tart a legény orra elé, az kikapja a kezéből, és a lányok felé dobja – azok sikítva szétszaladnak. Másik leányka pénzt tart fel, és énekelve az állatok árusítója felé indul.)

LEÁNYKA:

Én elmentem a vásárra fél pénzzel,
Tyúkot vettem a vásáron fél pénzzel,
Tyúkom mondja: kitrákotty,
(a TYÚK mondja)
Kárikittyom, édes tyúkom, mégis van
egy fél pénzem!

(A TYÚK bozzácsatlakozik, és a jobb vállát fogja, most már ketten járnak körbe.)

Én elmentem a vásárra stb.
Kakast vettem stb.
Kakas mondja: „bokréta” stb.
(már hárman járnak)
Kecskét vettem stb.
Kecske mondja: mek-mek-mek,
(négyen járnak)
Disznót vettem stb.
Disznó mondja: rőf-rőf-rőf,
(ötven járnak)
Kárikittyom, édes tyúkom, elfogyott a fél
pénzem!

(A négy állattal elhagyja a színpadot.)

(Két kis legény virággal a kezében kilép az árusító asztal mögül, és a színpad közepén hívogató mozdulattal énekl:)

Gyertek, lányok, ligetre, ligetre,
Itt a világ közepe, közepe.
Itt árulják a rózsát, a rózsát,
Abból kötnek bokkrétát, bokkrétát,
Azt is tudom, ki köti,
Virág Erzsi kötözi.

(Közben kézen fogva egy-egy kislányt vezetnek elő, és virágot vesznek. Megjátsszák a dal szövegét.)

Az asztalra leteszi,
Kovács Pista felveszi,
Kalapjára kötözi,
Kötözd Erzsi máskor is,
Megcsókollak százszor is!

(A legények és leányok csoportja mosolyogva „Kiéneklí” őket.)

Menyasszony, vőlegény, de szép mind a
kettő!
Olyan mind a kettő, mint az aranyvessző,
Sej, mint az aranyvessző!

(A II. versszaknál két pár vidám táncra perdül.)

Csipkefa, rózsafa, nem árt neki a tél,
Köszönöm édesem, hogy eddig szerettél,
Sej, hogy eddig szerettél.

(Nagyobb legény káposztát emel magasra, közben énekelve középre perdül. Népdal és népi tánc, hat-nyolc pár járja.)

Kerek a káposzta, csipkés a levele,
Akinek nincs párja, jöjjön velem táncba.

Pörgetem páromat, mint takács az orsót,
Hajnalig járom el majd a legutolsót!

*(A tánc végén a pereces sátorból három fehér sapkás péklegény
szalad előre.)*

PÉKLEGÉNYEK:

Két krajcárom volt nékem.

KAR:

Két krajcárom volt nékem, nékem,
nékem,
Volt nékem.

(A dal szövegét megjátsszák.)

Elvittem a malomba stb.
Megőröltem a buzát stb.
Hazavittem a lisztet stb.

(A sátonál perecet osztogatnak.)

Süttem vele perecet stb.
Egyétek meg gyerekek!

*(Közben lányok futnak a középre, kört alkotnak, és kezdődik a
„malomtánc”.)*

*A malomnak nincsen köve, mégis lisztet jár,
Tiltják tőlem a rózsámat, mégis hozzám jár.
Adsza rózsám a kezedet, forduljunk egyet,
Aztán menjünk ki a kertbe, hadd szedjünk
meggyet.*

*(A többiek tapssal és dobantással a malomkerekek ritmikus za-
katolását idézik.)*

(A tánc végén négy kis legény kapával a vállán jön a színpadra, és megáll a rózsás bögrék asztalánál – közben énekelnek. Az egyik csuprot vesz a kezébe, és a kislánynak nyújtja.)

*Már én többet nem kapálok, fazekasinasnak
állok!*

*Apró csuprokat csinálok, abból kávéznak a
lányok!*

*Apró csupor, nagy a füle, nem fér a babám
zsebébe,*

*A fél fülét le kell vágni, a babámtól el kell
válni.*

*(Ezután apró lányka kosarában kukoricát csörgetve kis malacot
csalogat a vásártérre. A vásári nép éneкли.)*

Egy kis malac, röff – röff – röff,

Trombitálja – töff – töff – töff.

*Trombitája, víg ormánya földet túrja, döff –
döff – döff.*

*(Szemben az Öreg Disznó tűnik fel, ketten megjátsszák a népdal
szövegét.)*

Jön az öreg, meglátja, örvendezve kiáltja:

*Rajta, fiam, röff – röff – röff – röff, apád is
így csinálja!*

*Most már együtt zenélnek, kukoricán megél-
nek,*

Töff – töff – töff – töff – röff – röff – röff,

Ezek ám a legények!

*(A malacok tánca után négy kanászlegény furulyaszóra és énekre
ellejti a kanásztáncot.)*

*Megismerni a kanászt cifra járásáról,
Elöl fűzött bocskoráról, tarisznyájáról,
Hej, két tyúkom tavalyi,
Három harmadévi.
Ha tudtátok, hogy az enyém,
Mért adtatok enni?
Tyu-tyu szőke, tyu-tyu barna,
Tyu-tyu mind a három,
A kakasom nem vészett el,
Nincsen semmi károm!
Hej, tarka tikja,
Fehér lábú lúdja,
Még a gúnárnak is van
Tarka puruszlikja.
Cinória, monória,
Szegfügyömbér, gyanória,
Szégyen a cicának,
Szégyen a macának,
Hogy nem fogott egeret
Az ő kis fiának!*

*(A tánc végén egy kis legény kantárral felszerelt lovat ostor-
csattogtatás közben bajt be a színpadra.)*

A vásári nép (énekli):

*Ennek a gazdának szép kocsija van,
Szép kocsija mellett barna lova van,
Mégis mikor hegynek hajtja, csipkebokor
megalkasztja,
Akkor mondja gyi, gyi – hopp!
Én is inni akarok!
(A lovat megitatják.)*

GAZDA (énekli):

*Sári lovam, a fakó,
Tegnap hoztam Szolnokról,
Mégis elhajtom borért,
Édes rózsám kedvéért.*

(*Az italos asztalhoz lép, koccintanak, isznak.*)

LEGÉNYEK KARA:

Ne bánd, édes virágom,
Hogy így élem világom.
Éljed te is, nem bánom,
Szívemből azt kívánom!

VÁSÁRI NÉP DALA:

*Kicsiny a bordócska, jó bor terem benne,
Dil – dul – dalala – rida – rida, dil – dul
dalala,
Nem iszom belőle, részeg leszek tőle, dil stb.*

LEÁNYOK KARA (évődő

népdal, felelgetős):

*Huncut ember kend, Áron!
Becsípett a vásáron!*

LEGÉNYEK:

Uccu tolla – motolla,
Kendnek arra mi gondja?

LEÁNYOK:

Szánom, bánom, megmondom,
Nekem arra nincs gondom.

LEGÉNYEK:

Huncut kendnek a mája,
Akkor mért jár a szája?

(Közben párok alakulnak, és kezdődik a csárdás. Táncol az egész vásári nép, a malacok és a ló is.)

*Fut a csikó, fut a vásártéren,
Tartottam szeretőt, de már régen.
Ha tartottam, megszenvedtem érte,
Hej, te világ! Nem hányom szemedre!*

*Ezt a kislányt ahogy megismertem,
A szívemben mindjárt megszerettem.
Már régóta én vagyok a rabja!
Csak az a kár, más is csalogatja!*

*Kiskertemben három cserép muskátli,
Oda járnak a legények nótázni,
De nem azért a muskátli virágért,
Édesanyám kökényszemű lányáért.*

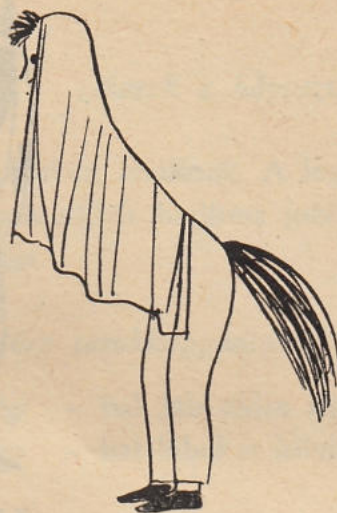
*Ágas-bogas szederinda, csipkefa,
Amit adtam jegyben gyűrűt, add vissza!
Én a gyűrűt többé vissza nem adom!
Inkább rozsdásodjon meg az ujjamon!*

*Hallod-e te, becskerek-i menyecske,
Van-e nálad jó ropogós cseresznye,
Ha nincs nálad jó ropogós cseresznye,
Nem is vagy te becskerek-i menyecske!*

(A játék féktelen, jókedvű csárdással fejeződik be, közben a függöny lassan legördül.)

LÓ ELEJE

LÓ HÁTULJA

KIS LEGÉNY

TYŰK

KAKAS

FURULYÁS

KECSKE

MALAC

BAZÁROS

PERECES-ITALOS

A „VIDÁM VÁSÁR” TÁNCAI

„Kerek a káposzta”

A párok nagy körben felállnak. A legény jobb kézzel a leány háta mögött, annak oldalt hajlított jobb kezét, bal kezével annak bal kezét fogja.

1. Csárdáslépés előre sarokkoppantással.

Jobb láb előre lép – bal láb előre lép.

Jobb láb előre lép – bal lábukat könnyű sarokkoppantással előre teszik.

A lépést ellenkező lábbal kezdve, hátrahaladva ismétlik.

2. Kacsintós.

A legény jobbra fordítja a leányt – a legény balra fordítja a leányt.

A forgatásnál egymás szemébe néznek.

3. Kéz alatt forgás. (A leány lépése.)

Jobb lábbal helyben lép – bal lábbal helyben lép.

– majd a legény magasra tartott

karja alatt három lépéssel egészet fordul jobbra.

4. Csárdáslépés mindkét irányba.

A tánc menete:

1– 2 ütem Az 1. lépést járják előre haladva.

3– 4 ütem Az 1. lépést járják hátra haladva.

- 5- 8 ütem Azonos az 1-4. ütemmel.
 9-10 ütem Kacsintós.
 11-12 ütem Kéz alatt forgás.
 13-16 ütem Csárdáslépés kétszer.

Kanásztánc. „Megismerni a kanászt” dallamra.

1. Kiindulás kis terpeszből. Ütem előtt jobb lábat hajlítva előre lendítik, előreugrás jobb lábbal, bal láb mellé, majd helybenugrás ritmusban, váltott lábakkal, majd oldalt mindkét irányban.

2. *„Hej két tyúkom” dallamára (Pergő-csapó-csapásolva.)*

Páros lábbal, hajlított és kifelé forgatott térddel alapállásba ugranak, mielőtt egyet tapsolnak (derekkuk előredöntött helyzetben van), bal tenyérrel megcsapják a jobb csizmaszárat előlről – jobb tenyérrel megcsapják a bal csizmaszárat előlről – egyet tapsolnak – jobb tenyérrel megcsapják a bal csizmaszárat, belülről – kiegyenesedve jobb lábukat a bal mellé alapállásba zárják – (ebben a helyzetben maradnak). Ritmusa:

3. *„Hej, tarka tikja” dallamára.*

Páros höcögtető. Párok egymás felé fordulnak, derékfogás jobb kézzel, bal kéz magastartásban. Körbeforgás (jobb láb talpon, bal láb lábujjhegyen).

Malomtánc. („A malomnak nincsen köve” dallamára.)

1. Felállás körben, hátul derék alatt minden másodikkal kézfogás. Ridázás. (Jobb láb elől talpon, bal láb hátul lábujjhegyen, lassú körforgással.)

2. Jobb térd emelés, kerékpározó mozdulattal zárt állásba vissza, közben bal lábbal egy szökkenés.

3. Párok egymás felé fordulnak, mindkét kézzel kézfogás. Kétszer páros lábon helyben szökkenés, majd jobb láb lendítés rézsút oldalt ritmusban. Ugyanaz balra.

4. Páros pörgés ridázó lépéssel.

HUNCUT EMBER

$\text{♩} = 120$

Huncut ember kend Á - ron, Be-csi - pett a vá - sa - ron.

Uc-cu tol - la mo - tol - la, Kendnek ar - ra mi gond - ja?

HALLOD-E, TE BECSKEREKI MENYECSKE

Hal - lod - e, te becs - ke - re - ki me - nyecs - ke,

Van - e ná - lad jó, ro - po - gós cse - resz - nye ?

Ha nincs ná - lad jó, ro - po - gós cse - resz - nye,

Nem is vagy te becs - ke - re - ki me - nyecs - ke.

FUT A CSIKÓ

$\text{♩} = 144$

Fut a csi - kó, fut a vá - sár - té - ren,

Tar - tot - tam sze - re - lőt, de már ré - gen.

Ha tar - tot - tam meg - szen - ved - tem ér - te,

Hej, te vi - lág, nem há - nyom sze - med - re

ÉDESANYÁM, HA MEGÚNT

Lento $\text{♩} = 60$

É - des anyám, ha megúnt kend tar - ta - ni,

Vi - gyen el a nagy vá - sár - ra, el - ad - ni.

Ott is ott lesz az én ró - zsám meg - ven - ni.

Drá - ga pénzzel fog az ér - tem fi - zet - ni.

KIS KERTEMBEN HÁROM CSERÉP MUSKÁTLI

$\text{♩} = 112$

Kis ker - tem - ben há - rom cse - rép mus - kát - li.

O - da jár - nak a le - gé - nyek nő - táz - ni.

De nem a - zért a mus - kát - li vi - rá - gért.

É - des a - nvám kö - kény - sze - mü lã - nvá - ért

SZÍJGYÁRTÓ LÁSZLÓ

HÁNY ORVOS VAN DEBRECENBEN?

Verses tréfa

SZEREPLŐK:

CSOKONAI, kollégiumi diák

BUDAI ÉZSAIÁS, professzor

NÓTÁRIUS

KOFA

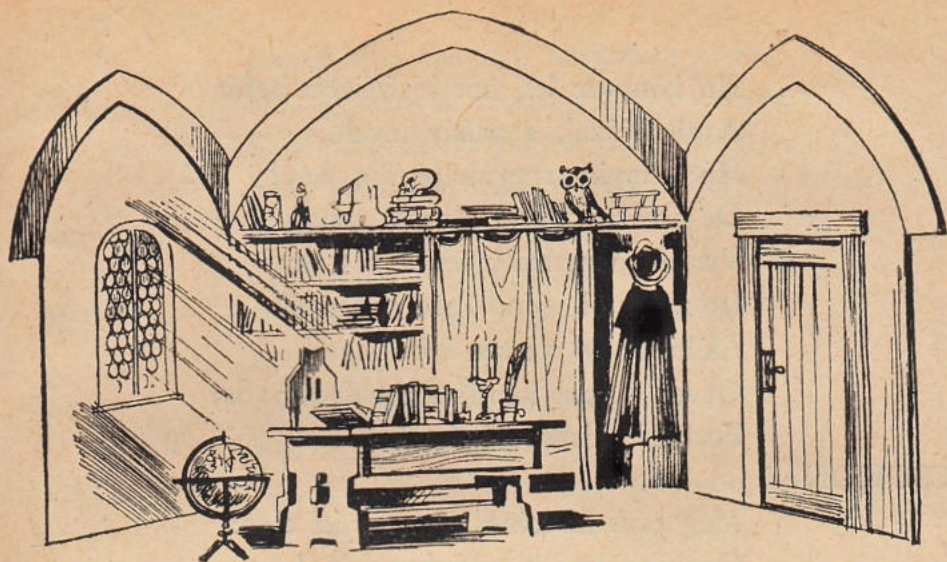
CSIZMADIA

KOLLÉGIUMI SZENIOR

HARANGOZÓ

1., 2., 3., 4. POLGÁR

Történet Debrecenben, 1790 körül

ELSŐ KÉP

Budai Ézsaiás professzor szobája. A professzor az asztalánál ül. Az asztal előtt áll Csokonai, a kollégiumi diák. Az asztalon könyvek, íróeszközök, s feltűnően elhelyezve egy papírcsomó.

BUDAI:

Költőnek készül kend, Mihály öcsém?
Itt, Debrecenben? Ejsze, ebből én
Egy szót sem hiszek! Több ész van talán
A kobakjában...

CSOKONAI:

Ott az asztalán
A bizonyíték: harminc költemény,
Professzor úr!

BUDAI:

Még így se hiszem én!
Kinek ír kend Debrecenben verset?
Itt a polgár, bármiféle szerzet,
Lenézi mind a könyvet, a betűt.

Ha könyvre lel, hát legfeljebb befűt
A táblájával, s ahány levele,
Hát annyiszor gyűjt pipára vele!
De olvasni? Nem olvassa soha!
Verstől nem hízik senki potroha!
Itt a költők mind igen soványak,
Akármennyi verset fabrikálnak.
Orvos legyen kend! Az volt apja is:
Borbély, kirurgus! Az kell itt!

CSOKONAI: Na hisz'

Még csak az kéne! Van az itt elég:
Orvosba botlik, akárhova lép!

BUDAI: Nincs tán még tíz sem.

CSOKONAI: Még tíz sem? Hajaj!

Ezernél is több! Éppen ez a baj!

BUDAI: Ne túlozzon kend! Szűcs meg taligás,
Pogácsasütő, nyerges meg libás,
Mészáros, szabó csakugyan akad
Több az ezernél – de orvos?! Ha majd
A tudomány nem csiga módra lép
Itt Debrecenben, talán... De *ma még*
Kevés az orvos...

CSOKONAI: Több, mint kellene!
Egy font dohányba!

BUDAI: *Tíz* ellene!

Tízet adok, ha *bizonyítja* kend!
Ismerem ám én egész Debrecent!
Tíz font jóféle verpelétiért
Csak *búszat* mondjon! S *ezeret* ígért,
El ne felejtse!

CSOKONAI:

Állom a szavam!

Lajstromba szedem, akármennyi van –
Ha *tíz*, hozom az egy font jó dohányt.
S ha többen tudnak orvostudományt,
Mint ködmönt varrni, sütni, vagy – teszem –
Mint ahány szűcs vagy ács van összesen,
Professzor úrtól *tíz*et kapok én!

BUDAI:

Itt a kezem rá! Rajta hát, öcsém!
Ínyemen már a dohánya íze.
Jöhet a lajstrom rögvest, izibe!
Két nap elég rá?

CSOKONAI:

Fél nap kell csupán,

Itt lesz a lajstrom még ma délután.

BUDAI:

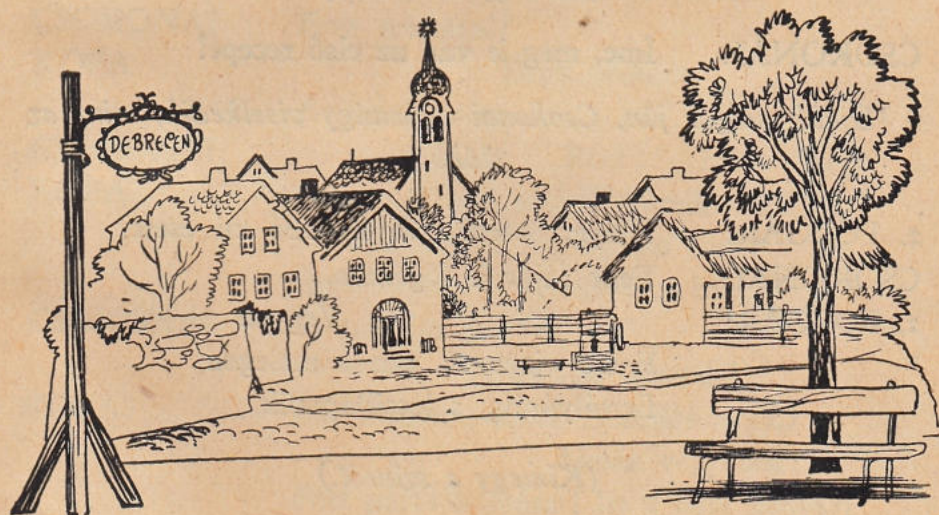
Hiszem, ha látom!

CSOKONAI:

No, csak higgye el,

Meglátja kelmed – pápaszem se kell.

Függöny

MÁSODIK KÉP

Nyílt tér. vagy utcarészlet Debreczenben. Csokonai felkötött állal ácsorog a színen. Mikor az 1. polgár jön, kétségbeesett arcot vág, s állát fogva járkal fel-alá.

1. POLGÁR: Mi bántja kendet?

(Csokonai az állára mutogat.)

A foga? Hideg

CSOKONAI: Vizet rá, s mindjárt zsibbad az ideg!
Remek tanács! Hadd írom fel hamar!
Hogy híjják kendet?

1. POLGÁR: Nagy Pál. Ha akar,
Javallok mást is.

CSOKONAI *(írás közben)*: Köszönöm! Elég
Ennyi is kendtől.

1. POLGÁR: Na, áldja az ég!

(Kimegy a színről.)

CSOKONAI: Íme, meg is van az első recept!

(Újabb polgár jön, Csokonai ugyanígy viselkedik, mint az előbb.)

2. POLGÁR: Ejnye, öcsém, hát kendbe mi esett?

CSOKONAI: Fene fájás a fogamba.

2. POLGÁR: Vegyen
Forró vizet rá, tartsa melegen
Fertályóráig, s lecsillapodik.

(Kimegy a színről.)

CSOKONAI: Isten fizesse! (*Felírja.*) Ím, a második,
Bodnár uramtól. Nézzük csak tovább!

(*A nótárius jön.*)

NÓTÁRIUS: Vitéz uram! Mi lelte a fogát?

CSOKONAI: Tán ráharaptam. Fertelmesen ég.

NÓTÁRIUS: Tegyen rá törkölyt! Egy-két csepp elég.

CSOKONAI: Egy-két csepp törkölyt. Nem felejttem el.
Hogy hálálom meg?

NÓTÁRIUS: Szót sem érdemel,

Nótáriusi tiszttem kötelez

A segítségre. (*Büszkén elvonul.*)

CSOKONAI: Isten uccse, ez

Három recept már! S itt a negyedik,

Ha nem csalódom...

(*Egy kofaasszony jön be a színre, a portékáját kínálva.*)

KOFA: Friss debrecenit,

Kenyeret tessék! Almát, peracet!

CSOKONAI: Erre mit árul?

KOFA: Érett borecet

A legjobb arra.

CSOKONAI: Ecet... Hány liter?

KOFA: Nem inni kell azt! Kiskanálnyi kell

A fájós fogra. Tartogassa rajt'

Egy félórácskát, s kiöli a bajt.

CSOKONAI: Jó medicina!

Mennyit fizetek?

KOFA: Ezt ingyen adtam. (*Továbbmegy.*)

Almát vegyenek!

Főtt páros kolbászt! Itt a friss kenyér!

CSOKONAI: Szavamra mondom: tudós nőszemély!

(Egy csizmadia jön, vállán átvetett csizmákkal.)

Hohó, vigyázat! Jön a majsztram úr!

CSIZMADIA: Nini, öcsém! Hát kend ma nem tanul?

Hadat üzent a latin betűnek?

Névnapja van, vagy iskolaszünet?

CSOKONAI: Jaj, jaj!

CSIZMADIA: Nini! Tán baj van? Mit jelent,

Hogy a fejét így bekötötte kend?

CSOKONAI: Kínzó fogfájást!

CSIZMADIA: Rögtön kimarad:

Rakjon rá örölt kőrishogarat!

CSOKONAI: Túltesz kend minden orvosdoktoron!

CSIZMADIA: Én gyógyítom meg minden

rokonom

Már harminc ével!

CSOKONAI: Írom is ide

A kend nevét a többi fölibel!

A recipét is írom, szó szerint.

CSIZMADIA: Ha beteg lesz, csak forduljon megint

Hozzám, öcsém! (A homlokára mutat.)

Itt minden bajra van

Ingyen recept! Na, ajánlom magam.

(Kimegy a színről. Az utolsó mondatok közben megállt mellettük a 3. polgár, s szótlánul figyelt. Most:)

3. POLGÁR: Mivel gyógyítná ez a kend fogát?

CSOKONAI: Kőrishogárral. Örölve.

3. POLGÁR: No hát

Amondó vagyok: ne fogadja meg!
Kutyaszőr kell a fognak, ha beteg!

CSOKONAI: Kutyaszőr?

3. POLGÁR: Borban főve. Ha veres
A bor, annál jobb.

CSOKONAI (*ir*): Írom!

3. POLGÁR: Érdemes.
Más baja nincsen? Másra is tud írt
Szűrszabó bátya! Tíz olyan papírt
Teleírhat kend, mondok, ha akar,
Annyi receptet!

CSOKONAI: Mennem kell hamar
Kutyát szerezni, nyírni...

3. POLGÁR: Feketét
Nyírjon meg kend, az használ legelőbb!
(*Kimegy a színről.*)

CSOKONAI: Isten hírivell!

(*Megpillantja a kollégiumi szeniort.*)

Ohó, ki van itt!
Lássuk, ajánl-e ő is valamit!
Jó napot, uram!

SZENIOR: Ejnye, domine
Vitéz Mihály, hogy kerül kend ide?
Miért nincs órán? Hogyhogy itt fogom?
Elengedték tán? Ki és mi okon?

CSOKONAI: Megkövetem a szenior urat:
Maródi lettem. (*Az állára mutat.*)

SZENIOR: Ártó léghuzat.
Ősszel ilyesmi könnyen megesisik.
Szár az meleg kell rája, és pedig

Meleg só. Puha zacskóba tegye,
Az egész arcát azzal fődje be.
Tetejébe egy párnát is tehet,
Hogyha lefekszik. Fő: a jó meleg.

CSOKONAI: Felírtam mindent. És meg is teszem.

SZENIOR: S remélem, holnap újra ott leszen
Az iskolában, domine Vitéz! *(Távozik.)*

CSOKONAI: Minden bizonnyal! – Jó ég, mennyi ész
Van a fejében!

(Meglátja a közeledő harangozót, nagyot ordít.)

Jaj!

HARANGOZÓ: Ne ordibálj
Ily rettentően, hé, öcsém, Mihály!
Látom úgyis, hogy sajog a fogad.

CSOKONAI: Ha csak sajogna! Ég! Ínyem dagad!
Arcom tüzel! Jaj!

HARANGOZÓ: Lódulj haza hát,
Vedd elő anyád mosófazakát,
Színes-színültig töltsd vízzel tele,
Forrald fel, aztán szórj borsot bele,
Hajolj föléje, szippants nagyokat
A borsos gőzből, s szűnik a fogad
Fájása mindjárt, meglásd! Régi és
Kipróbált kúra rá a gőzölés.

CSOKONAI: Hatásos szernek látszilk, annyi szent!
Kitől, mikor és hol tanulta kend?

HARANGOZÓ: Apám apjától, régen, Mikolán.
A gyógyítás ott nem nagy tudomány.

CSOKONAI: Igaz lehet, mert itt – szó, ami szó –

Nem tud ilyesmit sok harangozó...
Hadd írjon is fell! (*Írja.*)

HARANGOZÓ: Írd csak, írd. De már
Mennem is kell, mert lassan délre jár.
Isten megáldjon! (*Kimegy a színről.*)

CSOKONAI: Kendet is! – Na lám:
Nyolc ember jött, és orvos mindahány...
(Nézegeti a papírokat.)

Te jószágos ég! Hányféle recept!
Forró s hideg víz, törköly, borecet,
Bogárpor, ebször, száraz só, vizes
Gőzölés! És még mennyi és mi lesz!

Függöny

HARMADIK KÉP

*Néhány órával később, ugyanott. Csokonai nagy paksaméta tele-
írt papírral, kuszált hajjal, fáradtan ácsorog.*

4. POLGÁR: El ne felejtse!

CSOKONAI: Írom! Zsályavíz
Fodorméntával...

4. POLGÁR: Biztos szer! (*Távozik.*)

CSOKONAI: A biz'

Biztos, akár a száznegyvenkilenc
Előbbi gyógyszer... Jó lesz, ha pihensz,
Öcsém, Mihály, és kifújod magad!

Arcom helyett már a kezem dagad
A sok recepttől... Hány óra lehet?

(Közben bejött a színre Budai professzor, s meghallotta az utolsó szavakat.)

BUDAI: Három után épp most ütött felet,
Mihály öcsém. (A vállára teszi a kezét.)
No, áll-e még mai
Kötésünk?

CSOKONAI: Jaj!

BUDAI: Tán baj van valami?
No látom, látom: bomlik a foga,
S nem megy a munka. Bizony, nem csoda,
Sajgó orcával... Igaz?

CSOKONAI: Biz' igaz.
Mentségnek mentés, ámde nem vigasz
Ez a fogfájás veszteségemért:
Nehezen ad már, ki *kapni* remélt...

BUDAI: Túlbecsüli a kárát érdemén.
Hogy *nyerhet*, arra úgysem volt remény.
Ami pedig a fogát illeti,
Csak egyet mondok: izsópot neki!
Ez az egyetlen orvossága van!

CSOKONAI: Ki mondta kendnek?

BUDAI: Senki. Én magam
Javaslom kendnek. Semmi más egyéb
Receptje nincsen.

CSOKONAI: Van biz' épp elég!

(Mutatja a papírcsomót.)

Csak itt százötven! Kelmedé pedig

Százon fölül az ötvenegyedik!
Próbáltam férfit, asszonyt, lányt, fiút,
S receptet adni, lám: *mindenki tud!*
Ily elterjedt az orvostudomány
Itt Debrecenben! Tíz font jó dohány
Az ára ennek, s azt *kend* fizeti:
Kend is orvos! (*Lerántja fejéről a kendőt.*)

BUDAI:

Az áldóját neki!

Nagy imposztor kend, de igaza van:
Bizonyított, s én állom a szavam.
Sőt megtetézem: kétszer annyi jár
A tanulásért, hogy bárki, ha már
Két lábon jár és beszélni tanult,
Tudósnak hiszi önmagát, s avult
Babonákat már tudásnak tekint.
Húsz font dohányt kap!

CSOKONAI:

S hadd kérdem megint,

Hogy mit tanácsol: orvos legyen-e,
Vagy mégis inkább *költő* kellene
Debrecenünknek?

BUDAI:

Úgy látom: nagyobb

Szükség van rá, hogy okos magyarok
Tollal, könyvekkel, vessel gyűjtsanak
Fényt e tudákos, babonás agyak
Ködébe. Sorsunk fordul meg ezen.
Költő legyen kend, öcsém!

CSOKONAI:

Úgy leszzen!

Függöny

CSOKONAI
VITÉZ MIHÁLY

BUDAI ÉZSAIÁS

NÓTARIUS

RENDEZŐI TANÁCSOK

A párbeszédre épült verses szöveg pontos, lelkiismeretes szövegtudást kíván. Párbeszéd – két-két szereplő szövege – között tehát hosszabb szünet nem képzelhető el. Ez egyik lényeges pontja a darab rendezésének. Vigyázzunk arra is, hogy ne „verseljenek” a szereplők, hanem prózai szöveggként mondják szerepüket.

Tekintettel arra, hogy nincs mindenhol függönyös színpad, s így a képcserélés lehetetlen, kétfajta megoldásban játszhatjuk ezt a darabot.

Ha függönnyel dolgozunk, beállítjuk az író által leírt két képet. *Ha nincs függönyünk*, mindjárt a második kép díszletében kezdjük a játékot. Csokonai és Budai sétálnak a színen, meg-

CSIZMADIA

SZENIOR

megállva vitatkoznak. Budai kezében tartja Csokonai verseit, egy paksamétát. A fogadást követő kézfogás a szín közepén történik. Budai lassan kifelé megy, néha megfordul, így mondja a szövegét, majd lassan kivonul a színről. Csokonai gyorsan körülnéz, majd zsebéből fehér kendőt vesz ki, gyors mozdulattal felkötí vele az állát. A harmadik képnél, hol újból függönyre volna szükség, Csokonai a harangozóval együtt hagyja el a színpadot. A torony óráját gyors mozdulattal fél négyre állítjuk, majd távolról, a színfalak mögül felhangzik Csokonai szövege. Hosszú papírtekercset húz maga után, fáradtan, ziláltan jön be, s ekkor találkozik újból Budaival.

Csokonai fiatal, tréfás kedvű diák. Elhivatottsága tudatában száll vitába Budaival. Tisztelettel beszél vele. A jó tanácsokat osztogató polgárokat fájdalmas arccal hallgatja, majd derült képpel írja fel a recepteket.

ELSŐ POLGÁR

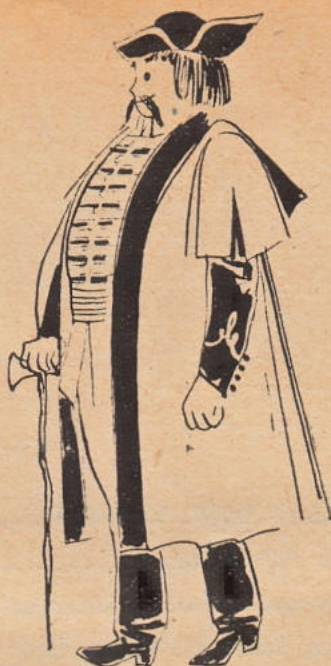
MÁSODIK POLGÁR

A *polgárok jellemzéséről* külön-külön nem kell beszélnünk. Valamennyien örülnek, hogy végre tanácsot adhatnak. Némelyiket Csokonai úgy tuszkolja ki a színről. A szenior szigorú, számonkérő hangja nyomban megváltozik, mihelyt a receptet dik-tálja. *Budai* középkorú férfi, szeretettel beszél Csokonaival, őszintén szeretné rábeszélni, hagyjon fel a versírással. A darab végén átöleli a vállát, úgy ad neki igazat.

Csokonai sötét ruhát, magas gallért, nyakravalót visel. Haja közepén elválasztva, a füléig ér le. Kicsit hullámos. A *nótárius* sötét ruhában, parókával, hóna alatt pár könyvvel, csizmában. *Budai* parókája fehér, hosszabb, mint a többieké. Csizmában, malaclópóban van. Ugyanez az öltözéke a *Szeniornak* is. Bajuszt (*Csokonai* kivételével, hiszen ő a legfiatalabb) minden férfiszereplőre ragaszthatunk. A *Polgárok* csizmában, csizmanadrágban, zekében vannak. A *Csizmadia* hasonló öltözékben, vállán egy

HARMADIK POLGÁR

NEGYEDIK POLGÁR

pár csizmával jelenik meg. A *Kofaasszony* fehér abrosszal letakart hatalmas tálcát hoz, rajta az áruja. Terjedelmes asszonyság, bő szoknyában, feje bekötve.

A díszlet utcarészletet ábrázol. A háttérre festett néhány apró ház, esetleg a kálomista templom tornya, elegendő. A toronyra papírból készült hatalmas órát szerelhetünk, melynek mutatóját hátulról mozgatjuk. A darab indításakor fél 11 óra. Kalapáccsal kongatva egy vasdarabot, az óra ütését is imitálhatjuk. Mikor Csokonai kimegy a színről, az óra mutatói gyorsan járnak, félkor és egész órakor, az óraütés idején megállnak. Fél négyet mutat az óra, mikor Csokonai visszajön, s találkozik Budaival. Az óra beiktatását még azoknál a csoportoknál is ajánljuk, ahol függönnyel mutatják az idő múlását.

TARTALOM

<i>Csetényi Anikó: Varázsital</i>	3
<i>Csók Pál: A tündér</i>	31
<i>Devecseri Gábor: A furfangos csecsemő</i>	51
<i>Hoyos Sándorné: Vidám vásár</i>	79
<i>Szijgyártó László: Hány orvos van Debrecenben?</i>	99

7,- Ft

NYOLC-TIZENNÉGY ÉVÉSEKNEK